

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO
A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE MURÁŇ NA ROKY 2014-2020**

*Dokument na pripomienkovanie a predloženie Obecnému
zastupiteľstvu na schválenie (bez záverečnej grafickej úpravy)*

Marec 2015

OBSAH

<i>ÚVODNÁ ČASŤ</i>	<i>2</i>
<i>ČASŤ 1 ANALYTICKÁ ČASŤ</i>	<i>6</i>
<i>ČASŤ 2 STRATEGICKÁ ČASŤ</i>	<i>21</i>
<i>ČASŤ 3 PROGRAMOVÁ ČASŤ</i>	<i>26</i>
<i>ČASŤ 4 REALIZAČNÁ ČASŤ</i>	<i>33</i>
<i>ČASŤ 5 FINANČNÁ ČASŤ</i>	<i>40</i>

ÚVODNÁ ČASŤ

Formulár Ú1 – Hlavička dokumentu PHSR

Názov:	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Muráň na roky 2014-2020
Územné vymedzenie:	Obec Muráň
Kód kat. územia:	838772
Územný plán obce schválený:	Áno
Dátum schválenia PHSR:	N/A (nie je dostupné, bude doplnené)
Dátum platnosti:	N/A (bude doplnené po schválení)
Verzia:	1.0
Dátum spracovania:	21.1.2015 – 27.3.2015
Publikovaný verejne:	http://www.muran.sk
Predkladá:	Ing. Roman Goldschmidt, starosta obce
Pripravil:	Mgr. Michal Baráth, PaedDr. Jaroslav Zerola (TORVEL s.r.o.)

Formulár Ú5 - Osnova PHSR

Úvodná časť	<p>Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja (ďalej aj PHSR) obce spolu s územným plánom je základným a kľúčovým dokumentom pre riadenie samosprávy, vychádzajúcim z poznania situácie a konkrétnych potrieb občanov, podnikateľov, záujmových skupín a ďalších subjektov v území. Formuluje svoju predstavu o budúcnosti spolu s činnosťami a projektmi na jej zabezpečenie. PHSR sa spracováva na obdobie spravidla 7 rokov s dlhodobým výhľadom na 10–14 rokov. PHSR je výsledkom strategického plánovania.</p> <p>V úvodnej fáze tvorby Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Muráň na roky 2014-2020 vedenie obce rozhodlo o spôsobe jeho spracovania (kto, ako a kedy) a zostavilo riadiaci tím pre jeho tvorbu. Na základe výsledkov verejného obstarávania bol vybraný externý spracovateľ PHSR. Následne bol spracovaný harmonogram spracovania PHSR. O zámere a začiatku spracovania PHSR bola verejnosť informovaná prostredníctvom webovej stránky. Samotné práce na PHSR začali v decembri 2014 podľa zverejnenej „Metodiky pre spracovanie PHSR“ (31.7.2014, Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR). Čiastkové výstupy PHSR boli počas celej doby spracovania dostupné na webovej stránke obce s možnosťou pripomienkovania so strany verejnosti.</p>
Časť 1: Analytická časť	<p>Obsah:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1.1. analýza vnútorného prostredia, 1.2. analýza vplyvu vonkajšieho prostredia na vývoj situácie v území, 1.3. SWOT analýza, 1.4. disparity a faktory rozvoja pre odhad budúceho možného vývoja.
Časť 2: Strategická časť	<p>Obsah:</p> <ul style="list-style-type: none"> 2.1. vízia rozvoja územia,

	2.2. formulácia a návrh stratégie, 2.3. výber a popis strategických cieľov.
Časť 3: Programová časť	Obsah: 3.1. opatrenia a projekty vrátane ich priradenia k jednotlivým prioritám, 3.2. súbor ukazovateľov výsledkov a dosahov vrátane východiskových a cieľových hodnôt.
Časť 4: Realizačná časť	Obsah: 4.1. východiská a popis úloh jednotlivých partnerov pri realizácii PHSR, 4.2. popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie PHSR, 4.3. stručný popis komunikačnej stratégie PHSR k jednotlivým cieľovým skupinám, 4.4. systém monitorovania a hodnotenia, 4.5. akčný plán s výhľadom na roky 2015-2016 - vecný a časový harmonogram realizácie jednotlivých opatrení a projektov.
Časť 5: Finančná časť	Obsah: 5.1. indikatívny finančný plán na celú realizáciu PHSR, 5.2. model viaczdrojového financovania jednotlivých projektov za účasti sociálno-ekonomických partnerov v území v prepojení na programový rozpočet obce, 5.3. systém hodnotenia a zaraďovania projektov do financovania.
Záverečná časť	Informácia o schválení a zverejnení PHSR.
Prílohová časť	Príloha č. 1 - Zoznam členov riadiaceho tímu, pracovných skupín a organizácii participujúcich na spracovaní dokumentu Príloha č. 2 - Zoznam informačných zdrojov použitých v PHSR Príloha č. 3 - Zoznam skratiek použitých v PHSR Príloha č. 4 - Akčný plán na roky 2015-2016 Príloha č. 6 – Formuláre (formát *.xls)

Formulár Ú8 - Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov

Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov			
Názov dokumentu	Platnosť dokumentu	Úroveň dokumentu	Zdroj
Stratégia Európa 2020	2020	európska	www.mindop.sk
Národná stratégia regionálneho rozvoja SR (NSRR)	2030	národná	www.mindop.sk
Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001- záväzná časť v znení KURS 2011	2030	národná	www.mindop.sk
Metodika na vypracovanie PHSR	2014-2020	národná	www.mindop.sk
Národná stratégia rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v Slovenskej republike	2020	národná	www.vlada.gov.sk

Národná stratégia na ochranu detí pred násilím	2015	národná	www.vlada.gov.sk
Národná stratégia pre globálne vzdelávanie na obdobie rokov 2012-2016	2016	národná	www.statpedu.sk
Program hospodárskeho, sociálneho a kultúrneho rozvoja BBSK 2007-2013	2013	regionálna	www.vucbb.sk
Územný plán VÚC BBSK a Územný plán VÚC BBSK - zmeny a doplnky 2014 (návrh)	2015	regionálna	www.vucbb.sk
Plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií Banskobystrického samosprávneho kraja	2015	regionálna	www.vucbb.sk
Program odpadového hospodárstva Banskobystrického kraja	2015	regionálna	www.minv.sk
Správa o napĺňaní priorít a cieľov Národnej stratégie regionálneho rozvoja Banskobystrického kraja	2014	regionálna	www.mindop.sk
Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja 2009-2015 a jeho vyhodnotenia (Obec Muráň)	2015	miestna	www.muran.sk
Územno-plánovacia dokumentácia	2015	miestna	www.muran.sk
Programový rozpočet obce Muráň 2015-2017	2017	miestna	www.muran.sk

Zdroj: vlastné spracovanie

ČASŤ 1. ANALYTICKÁ ČASŤ

Analytická časť PHSR obsahuje analýzu vnútorného prostredia na základe overeného súboru kvantitatívnych a kvalitatívnych dát (ďalej len „dátová základňa“) podľa jednotlivých oblastí vrátane finančnej a hospodárskej situácie, identifikáciu hlavných vonkajších faktorov rozvoja územia (výber hlavných faktorov), analýzu vplyvu vonkajšieho prostredia na vývoj situácie v území, analýzu silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození pre rast a rozvoj územia, posúdenie hlavných faktorov a disparít rozvoja územia. Komplexná analýza súčasného stavu územia je zostavená na základe informácií získaných z relevantných zdrojov, t.j. štatistických databáz (ŠÚ SR, RegDat, Infostat...), výsledkov prieskumov a analýz dokumentov.

Formulár A1 - Zoznam kvantitatívnych a kvalitatívnych dát (povinný v predpísanej štruktúre)

Zoznam použitých kvantitatívnych a kvalitatívnych dát		
Oblasť dát /téma	Zdroj dát	Webová stránka
Demografia	Štatistický úrad SR Inštitút informatiky a štatistiky	www.slovakstatistics.sk www.infostat.sk
Bývanie	Štatistický úrad SR Inštitút informatiky a štatistiky	www.slovakstatistics.sk www.infostat.sk
Školstvo a vzdelávanie	Štatistický úrad SR Ústav informácií a prognóz	www.slovakstatistics.sk www.uips.sk
Zdravotníctvo	Národné centrum zdravotníckych informácií	www.nczisk.sk
Sociálna starostlivosť	Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny SR Ministerstvo vnútra SR	www.upsvar.sk www.minv.sk
Ekonomická situácia	Štatistický úrad SR Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu Finančná správa SR	www.slovakstatistics.sk www.sario.sk intrastat.financnasprava.sk
Životné prostredie	Slovenský hydrometeorologický ústav Slovenská agentúra životného prostredia	www.shmu.sk www.enviroportal.sk

Zdroj: vlastné spracovanie

1.1. Analýza vnútorného prostredia

Poloha. Obec Muráň sa nachádza v juhovýchodnej časti Slovenského rudohoria, pri sútoku Muráňa a Dolinského potoka, na križovatke starodávnych ciest spájajúcich sever a juh Slovenska: Hnúšťa - Tisovec – Muráň – Červená Skala a Tornaľa – Revúca -Muráň. Obec vznikla v roku 1321 pri majeri pod hradom, ktorý sa spomína v rokoch 1271. V súčasnosti má 1265 obyvateľov. Takmer celý kataster obce leží na území Národného parku Muránska planina a jeho ochranného pásma. Rozlohou katastra patrí obec Muráň k najväčším obciam na Slovensku.

Tab. 1 Základná charakteristika obce (stav ku 31.12.2013)

Číslo základnej územnej jednotky:	525987
Názov okresu:	Revúca
Názov kraja:	Banskobystrický
Štatút obce:	Obec
PSČ:	04901
Prvá písomná zmienka o obci – rok:	1321
Nadmorská výška stredu mesta v m:	394
Celková výmera územia mesta (m²):	103 153 790 m ²
Počet obyvateľov:	1 265
Hustota obyvateľstva na km²:	12,48

Zdroj: Štatistický úrad SR (ŠÚ SR)

Dostupnosť, doprava a znečistenie. Cez obec a kataster obce prechádzajú cesty II triedy II/531(Pavlovce – Rimavská Sobota – Tisovec – Muráň - Červená Skala križovatka I/66) v celkovej dĺžke 3,0 km a II/532 (Tornaľa/Behynce križovatka I/50 – Jelšava – revúca – Muráň križovatka II/531) v celkovej dĺžke 13,7 km. V obci je cesta III triedy III/532014 o celkovej dĺžke 0,17 km. V obci sa nachádza komunikácia III triedy III/531014 v celkovej dĺžke 0,17 km. Ostatných miestnych ciest v katastri obce je 5,8 km. Obec je križovatkou dvoch ciest druhej triedy, je v nej zastávka miestnych a diaľkových liniek. Cez obec prechádzajú diaľkové linky do Košíc, Brezna, Rožňavy, Popradu. Autobusová doprava sa využíva hlavne na prepravu občanov do zamestnania. Najčastejšie spoje sú do Revúcej a Tisovca. Obec koncovou stanicou železničnej trate 165 Plešivec – Muráň, vybudovanej v roku 1893. V súčasnosti funguje na trati Plešivec – Muráň len nákladná doprava. Osobná doprava po prvom zastavení od 2. februára 2003 bola čiastočne obnovená v roku 2003. Po druhýkrát boli zrušené osobné vlaky od 1. mája 2011, ktoré zatiaľ neboli obnovené.

Stav ovzdušia. Hodnotenie stavu ovzdušia v obci Muráň sa uskutočňuje v rámci Programu Slovenského hydrometeorologického ústavu (SHMU) Zóny Banskobystrického aj prostredníctvom Obvodného úradu životného prostredia Rimavská Sobota stále pracovisko Revúca s hodnotami neprekračujúcimi denné limitné hodnoty a nevyžadujúcimi si zvláštnu pozornosť z hľadiska výnimočných opatrení. To umožňuje žiadateľovi sústrediť sa na drobné zdroje znečistenia, zdroje znečistenia z dopravy a starostlivosť o zeleň. V rámci Zóny v roku 2011 bola prekročená denná limitná hodnota na ochranu zdravia ľudí pre PM₁₀ na všetkých monitorovacích staniciach. Najvyššia úroveň znečistenia PM₁₀ bola na stanici Banská Bystrica-Štefánikovo nábrežie, kde sa vyskytlo 127 prekročení 24-hodinovej limitnej hodnoty. Rovnako priemerná ročná koncentrácia 47,7 µg.m⁻³ výrazne prekročila ročnú limitnú hodnotu 40 µg.m⁻³. Cieľové hodnoty pre PM_{2,5} boli prekročené na troch staniciach a na dvoch z nich aj limitná hodnota plus medza tolerancie. Úroveň znečistenia časticami PM₁ je druhá najvyššia na Slovensku. Zvýšená úroveň časticami PM na stanici Banská Bystrica-Štefánikovo nábrežie je zapríčinená aj budovaním cestného obchvatu mesta. Ostatné ZL neprekročili limitné hodnoty.

Obyvateľstvo. Obec patrí počtom obyvateľov (1 265 k 31.12.2014) k stredným obciam na území Slovenska (652. miesto medzi 2753 obcami). Z hľadiska posúdenia demografického vývoja môžeme konštatovať, že v obci Muráň sa síce rovnako ako na celonárodnej úrovni

prejavujú znaky starnutia obyvateľstva, ale celkove v storočnom priemere je počet obyvateľstva obce stabilný (cca 1200 obyvateľov). Pri porovnaní vývoja počtu obyvateľov obce v rokoch 2007-2013 a vývoja počtu obyvateľov okresu a Banskobystrického kraja je trend klesajúceho počtu obyvateľov v rokoch 2007-2010 zanedbateľný. Rovnako tak je analogické aj relatívne prudké stúpanie počtu obyvateľov, ktoré bolo v roku 2011 spôsobené spresnením počtu obyvateľov v dôsledku sčítania obyvateľov SR a zároveň opätovné postupné klesanie v rokoch 2012 a 2013. Z hľadiska produktivity najvyšší podiel obyvateľstva je zaznamenaný v skupine obyvateľov v produktívnom veku. Skladba vekovej štruktúry obyvateľstva obce bola v období rokov 2007-2013 menej priaznivá v porovnaní s celoslovenským priemerom. V priebehu rokov 2007-2013 sa počet obyvateľov v predproduktívnom veku mierne znižoval, na rozdiel od počtu obyvateľov v poproduktívnom veku, ktorý má dlhodobu stúpajúci charakter. Zo štatistiky vyplýva, že obyvateľstvo mierne starne, čo sa odráža aj na priemernom veku obyvateľov a prognózovanom vývoji obyvateľstva do roku 2035.

Marginalizované rómske komunity. Marginalizované rómske komunity sú definované ako komunity–koncentrácie Rómov, ktorí trpia vysokou mierou sociálnej exklúzie a deprivácie. Riešenie rómskej problematiky v obci je riešením problémov zamestnanosti a nízkej úrovne bývania. Podľa Atlasu rómskych komunít (2013) bolo identifikovaných približne 402 840 Rómov žijúcich na území Slovenskej republiky, čo tvorí 7,45% obyvateľov Slovenska. Na území Banskobystrického kraja boli identifikovaní Rómovia žijúci v 516 obciach s podielom na celkovom počte obcí v kraji 51,55%. V roku 2013 bolo na území obce Muráň evidovaných 412 príslušníkov rómskej národnosti, čo je cca 33% obyvateľstva. Obec má spracovanú Lokálnu stratégiu komplexného prístupu **Sociálna inklúzia marginalizovanej rómskej komunity v obci Muráň**. V čase prípravy dokumentu sa obec pripravuje na realizáciu projektu „Komunitné centrum Muráň“ pre podporu sociálnej inklúzie.

Bývanie. Obec nemá spracovanú „Stratégiu rozvoja bývania“, aktívne však pristupuje k otázke bývania a pri zohľadnení svojich finančných možností prispieva k zlepšeniu bytovej situácie v obci. Rozvoj bývania priamo súvisí s dopytom po nájomných bytoch a s pracovnými príležitosťami ponúkanými. V obci je 382 rodinných domov a 12 bytových. Rodinné domy sú súkromným majetkom. Priemerný vek domov v obci je 49 rokov, bytovka má 39 rokov. Údaje o stave bytového fondu sú spracované v rámci SODB 2011 a v súčasnosti odrážajú reálny stav len orientačne.

Sociálna infraštruktúra. Obec zabezpečuje starostlivosť starším a odkázaným občanom poskytovaním sociálnych služieb v plnom rozsahu kompetencií určených zákonom. Obec je osobitným príjemcom pomoci v hmotnej núdzi pre konkrétne rodiny podľa **inštitútu osobitného príjemcu** (§ 23 zákona č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi), a príjemcom rodinných prídavkov pre deti, ktoré často vymeškávajú školskú dochádzku.

Vzdelávanie.

Základná škola s materskou školou Muráň. Základná škola s materskou školou Muráň je plne-organizovaná školou. Vyučovanie prebieha v štyroch budovách. Materská škola poskytuje celodennú výchovno-vzdelávaciu starostlivosť deťom vo veku 2 – 6 rokov a deťom s odloženou školskou dochádzkou. Počet žiakov školy sa v posledných rokoch pohybuje okolo

190 detí v ZŠ a 45 v MŠ. Väčšina žiakov je z Muráňa, zo spádových obcí dochádza asi 60 žiakov. Priemerný počet učiteľov vzhľadom na veľkosť školy je 14 v ZŠ a 4 v MŠ. Všetci učitelia ZŠ majú vysokoškolské vzdelanie s pedagogickou a odbornou spôsobilosťou. Učitelia prvého stupňa si rozširujú svoju kvalifikáciu v cudzích jazykoch, asistentka učiteľa študuje špeciálnu pedagogiku. V škole pôsobí externé školská špeciálna pedagogička, asistentky učiteľa a sociálny pedagóg (kumulovaná funkcia s výchovným poradcom). Škola je zapojená do projektu Rovnaká šanca, do štipendijného programu Divé maky, v školskom roku 2008/2009 predložila dva projekty a v školskom roku 2009/2010 sa ukončili práce na zatepľovaní školy (spojené s výmenou plastových okien na všetkých budovách školy). V rámci projektu **Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne MRK v obci Muráň** sa v základnej škole v obci v roku 2013 uskutočnil kurz rómskeho jazyka. Kurzu sa zúčastnili učiteľky ZŠ pod lektúrou Ing. Bc. Gabriela Radičovej, riaditeľky detašovaného pracoviska Súkromného hudobno-dramatického konzervatória v Hnúšti (celková dĺžka kurzu bola 192 hodín).

Kultúra, šport a rekreácia.

História. Obec Muráň vznikla v roku 1321 pri majeri pod Muránskym hradom. Hrad sa spomína už v roku 1271 a rozprestiera sa pri vápencovom brale vrchu Cigánka, ktoré dominuje celému kraju. Hrad mal bohatú a dramatickú históriu a od roku 1702 chátra. Dnes ostalo po ňom už len rumovisko 360 m dlhé a 96 m široké. Muráň bol súčasťou bohatej a vyspelej železiarskej oblasti Muránskeho panstva, ktorému patrili nielen desiatky obcí na Gemeri, ale aj Horehroní a Spiši. Prvá písomná zmienka o hrade v tejto lokalite pochádza z r. 1271 v podobe castrum Mwan. Roku 1321 sa píše o území bez sídla a až v r. 1427 sa spomína sídlo Moranlya (Muránske Podhradie). Hrad Muráň bol postavený v 13. stor. ako kráľovský strážny hrad na brale Cigánka vo výške 935 m. Je jedným z najvyššie položených hradov na Slovensku. Význam hradu sa zvýšil najmä v čase pôsobenia Jána Jiskru z Brandýsa v Gemeri v tridsiatych r. 15. stor. Jiskrovci hrad opevnili a stal sa ich zhromaždištom. Roku 1461 ho získal Štefan Zápoľský a hrad sa stal sídlom panstva. V 1. pol. 16. stor. sa dostal do rúk lúpežného rytiera Mateja Bašu - r. 1549. V 17. stor. Muráň spravovali Széchyovci a Wesselényiovc. Najväčší rozmach zaznamenal počas života Márie Széchyovej, ktorú pre jej krásu označovali ako Muránska Venuša. R. 1666 bol hrad obsadený po odhaleaní sprisahania Wesselényiho proti kráľovi Leopoldovi I., r. 1702 vyhorel a obnovený po požiari bol iba čiastočne. V 18. stor. hrad dvakrát vyhorel a koncom stor. už nebol obývaný. V súčasnosti je zrúcaninou so zachovalým areálom a vstupnou bránou a vežou. Obyvatelia obce sa zaoberali aj výrobou dosák a šindľov a chovom oviec a koní. Pred rokom 1438 sa stala obec mýtnou stanicou a jej význam znásobovali železné bane, hámre a hute. Z histórie je známa bitka pri Muráni medzi maďarským vojskom a slovenskými dobrovoľníkmi, ktorá sa odohrala 26.2.1849. V 19. storočí sa okrem prác v lese, na píle a furmančení zaoberali obyvatelia výrobou dosiek a šindľov, chovom oviec, dobytkou a koni, ale od r. 1823 aj výrobou známej „muránskej“ kameniny a keramiky v manufaktúrnej dielni a píla. Obyvatelia sa naďalej aj v nasledujúcom stor. venovali práci v lesnom hospodárstve, povozníctvu a chovu dobytky, v 2. pol. 20. stor. najmä v žrebčine známom chovom plemenných koní. Počas 2. sv. vojny sa obyv. masovo zúčastnili v odbojovej činnosti a výstavbe partizánskeho letiska na Veľkej lúke. V období SNP fašisti zastrelili v obci 12 mužov, čím sa završili dramatické udalosti v Muráni. Obec je vyznamenaná Radom Červenej hviezdy, Duklianskou pamätnou medailou, pamätnou medailou SNP.

Miestna kultúra a kultúrne dedičstvo. Z tradičných tancov sa v pamäti starších ľudí zachovali tance: čardáš, do skoku, hajdúchovanie, odzemok, palicový hajdúch s kyjom, svine morskie,

tanec mladej. Spevné tradície udržiava spevácka skupina LEVENDA, ktorá interpretuje okrem ľudových piesní z oblasti Muránskej doliny aj piesne z pozostalosti Bystríka Muránskeho. V zimných mesiacoch sa usporadúva prechod Muránskou planinou, v lete je to Muránske Ródeo, na jeseň Horský duatlon, blška. V rámci Dní športu – výstup na Muránsky Hrad. V obci dožíva zopár pôvodných dreveníc a murovaných komôr, tzv. lenhauzov z prelomu 19. a 20. storočia. V obci je viacero pozoruhodností a kultúrnych pamiatok:

- Rímskokatolícky kostol sv. Juraja, postavený Coburgovcami v neogotickom štýle na z roku 1893, so štýlovo čistým interiérom a pozoruhodnými farebnými vitrážami.
- Rímskokatolícka fara – barokovo klasicistická budova z r. 1801,
- z 18. stor. pochádza rokoková prícestná socha sv. J. Nepomuckého,
- Obecný úrad – bývalý koháryovsko - coburgovský kaštieľ z r. 1800 v klasicistickom štýle. V jeho blízkosti klasicistický slúžnovský dom s dvorom, arkádovou chodbou, kde pôsobil v 19. storočí štúrovský básnik Bohuš Nosák – Nezabudou.

Obecné múzeum. Obec Muráň sa postupne profiluje ako obec rozvíjajúca svoje kultúrne dedičstvo so snahou o využitie potenciálu v oblasti cestovného ruchu. Za účelom rozvoja kultúrneho života v obci a regióne a prezentácie kultúrneho dedičstva regiónu obec v roku 2009 založila múzeum Muráň. Hlavným poslaním múzea Muráň je dokumentácia, archivácia a prezentácia kultúrneho dedičstva a histórie obce a regiónu Gemer – Malohont. Návrh na zriadenie pamätného múzea v Muráni padol ešte na začiatku 20. storočia, kedy v čase pomerne priaznivom pre zakladanie nových muzeálnych zbierok vyšli v spracovaní Jozefa Droppu a jeho dvoch pohorelských spolupracovníkov J. Bahéryho a R. Dolláka: Maďarské dejiny Muránskeho hradu (druhé vydanie tejto knihy sa vydalo na návrh bulharského cára Ferdinanda Coburga v slovenčine). Najagilnejším hlásateľom tejto myšlienky bol pohorelský učiteľ Jozef Bahéry, narodený v Muráni. Múzeum je umiestnené v jednej z dominant obce - rímskokatolícka fara je barokovo – klasicistickou budovou z roku 1701 s manzardovou strechou, ktorá sa nachádza v centre obce. Staré dejiny cirkvi pre nedostatok archívneho materiálu poznáme od roku 1759, keď bol Muráň až do roku 1792 filiálkou Muránskej Dlhej Lúky, a teda nemal dovtedy vlastného farára. Cirkevné dejiny Muráňa sú úzko spojené s dramatickými historickými udalosťami, ktoré súviseli predovšetkým s významom hradu. K významným osobnostiam, ktoré pôsobili na miestnej fare ako správcovia, patrí Anton Macák, salezián (pseudonym Bystrík Muránsky). V Muráni pôsobil od roku 1951 do roku 1972. Bol zberateľom ľudovej slovesnosti, básnik, označovaný ako „pevec Muráňa“. Jeho „Kytku piesní spod Muráňa“ zhudobnil prof. Ján Čambal z Kladna.

Neziskový sektor. Mimovládne a občianske organizácie vyvíjajú v obci činnosť podľa svojich priorít a dostupnosti finančných prostriedkov.

Formulár A8 – Mimovládne organizácie sídlia na území obce

Evidencia mimovládnych organizácií – čiastkový výpis		
P. č.	Názov	Oblasť pôsobenia
1	OZ Živá planina	Ochrana prírody, voľnočasové aktivity
2	Dobrovoľný hasičský zbor	Ochrana majetku, voľnočasové aktivity
3	Jednota dôchodcov Muráň	Seniori, voľnočasové aktivity

4	Telovýchovná jednota Muráň	Voľnočasové aktivity
5	Muránska planina, n.f.	Ochrana prírody, fond
6	Klub priateľov Muránskej planiny	Ochrana prírody, voľnočasové aktivity
7	Zväz protifašistických bojovníkov	História
8	Verejno-súkromné partnerstvo Čierny Hron-Muránska planina	Regionálny rozvoj
9	Levenda	Kultúra, spev

Zdroj: vlastné spracovanie

Rekreácia a šport. V obci ponúka ubytovacie a stravovacie služby Penzión Lykovec, ktorý je súčasťou tzv. Huculskej magistrály a ponúka stravovacie a ubytovacie služby: ubytovanie počas celého roka v 1-3 posteľových izbách s možnosťou prístelku a vlastným sociálnym zariadením, celková kapacita je 19 miest. Súčasťou penziónu je reštaurácia, bar a terasa na ktorej sa môžete občerstviť pestrou ponukou jedál a nápojov. Reštaurácia je vybavená bezbariérovým prístupom, TV a wifi pripojením. Pre váš oddych a relaxáciu je k dispozícii mini wellness s jacuzzi, suchou a parnou saunou a oddychovými ležadlami. Parkovisko sa nachádza priamo pred penziónom Najvýznamnejším zariadením v regióne je Rekreačný areál na Prednej hore, ktorý okrem ubytovania a stravovania ponúka, konferenčné priestory, vitálny svet s bazénom, športoviská – tenisové kurty, minigolf a ihrisko na plážový volejbal. Pod hradným vrchom sa nachádza ubytovacie zariadenie Chata Zámok. Zo športových zariadení je v obci lyžiarske stredisko - vlek, fitnes centrum. Pri nástupe na náučný chodník Muránsky hrad je zóna oddychu s tenisovým kurtom. V obci je futbalové ihrisko a na športové účely sa využíva telocvičňa základnej školy s materskou školou, v areáli ktorej sa nachádza aj viacúčelové ihrisko s umelým povrchom.

Ekonomická charakteristika a charakteristika podnikateľského prostredia. V obci prevažujú odvetvia lesníckych činností a spracovanie dreva v malej miere aj poľnohospodárstvo. Väčší počet podnikateľských subjektov je v terciárnom sektore, pretože svoju činnosť vykonávajú najmä ako drobní živnostníci. Obec má dobrú polohu z hľadiska rozvoja cestovného ruchu. Podnikateľské subjekty nevytvárajú dostatok pracovných príležitostí pre občanov obce, najviac pracovných miest sa vytvára pri spracovaní dreva. V obci je zastúpený prevažne primárny sektor. Vysoké percento má zastúpenie aj terciárny sektor. Sekundárny sektor v obci stagnuje.

Podmienky pre podnikanie. Obec nemá priame kompetencie v oblasti opatrení na trhu práce. V rámci svojich kompetencií sa môže snažiť vytvoriť podmienky pre zlepšenie podnikateľského prostredia a rozvoj podnikania v meste. Hlavným faktorom rozvoja podnikania v meste môžu byť existujúci potenciál pre rozvoj cestovného ruchu spojený s ochranou prírody a prírodných zdrojov.

Nezamestnanosť. Situácia v oblasti nezamestnanosti je v obci dlhodobo vysoko nepriaznivá a kopíruje situáciu v regióne (okres revúca). Samotný okres Revúca je dlhodobo na vrchole rebríčka okresov vo výške miere nezamestnanosti. Nezamestnanosť v obci sa za posledné

roky pohybuje okolo 30%. Príčinou vysokej miery nezamestnanosti je jednak geografická poloha v regióne, kde je minimum pracovných príležitostí a jednak početným zastúpením rómskeho etnika, u ktorého sa kumulujú príčiny nezamestnanosti (nízke vzdelanie, strata pracovných návykov a pod.). Obec a jej región pocítil hospodársku krízu najmä v roku 2009, kedy nastal kľúčový zlom v zvýšení počtu nezamestnaných oproti rokom 2007 a 2008 (cca 25% miera nezamestnanosti). V roku 2010 dosiahla miera nezamestnanosti hodnotu 28,83%, v rokoch 2013 a 2014 mierne klesla (v roku 2014 to bola hodnota 27,00%). Na základe analýzy štruktúry nezamestnaných osôb najviac nezamestnaných osôb evidovaných na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny je vo veku 20 až 40 rokov a podľa dosiahnutého stupňa vzdelania absolventov formy vzdelania „Vyučenie“ (36,53%) a „úplné základné“ (35,07%). Najvyšší počet uchádzačov o zamestnanie je evidovaný ako „bez zaradenia“. Podľa evidencie celkového počtu uchádzačov o zamestnanie sa miera nezamestnanosti pohybuje v stabilne nad 30%.

Životné prostredie. Obec Muráň sa rozprestiera na nive a terasovitej plošine okolo potokov, pri sútoku Muránky, Dolinského potoka a Bielej vody. Vertikálne rozpätie je v rámci katastrálneho územia obce 394 -1430 m.n.m. Najvýznamnejšou prírodnou zaujímavosťou je Národný park Muránska planina (opis nižšie). Kataster Muráňa rozdeľuje muránska tektonická línia. Severnú časť na Muránskej planine tvoria hrubé súvrstvia vápencov vystupujúce nad dolinou Muráňa strmými skalnými stenami, južnú hornatinnú až vrchovinnú časť ortoruly a svory. Pramenná oblasť Muráňa s nivnými pôdami je zalesnená bukovým lesom, na sčasti odlesnenej planine s hnedými pôdami prevláda smrek. Lesy pokrývajú viac ako 85% k.ú. obce. Na jej južnom okraji sú mohutné vyvieracky. Zvlášť dobre je rozvinutý podzemný kras. Pri obci sú krasové útvary, pod vrchom Šajba krasové jazierko, z ďalších povrchových krasových útvarov sa tu vyskytujú skalné veže, skalné ihly, okná a skalné brány. Najväčšia skalná brána sa nachádza pod Nižnou Kľakovou. Okolie obce leží v miernej teplej veľmi vlhkej vrchovinej oblasti, severná časť katastra v chladnej oblasti s júlovou teplotou 12-16 oC. Zvláštnosťou je, že na tak malej ploche, akou je Muránska planina, sa vyskytujú rastliny teplomilné, sucho znášajúce, horské, zriedka i subalpínske druhy. Vďaka špecifickým mikroklimatickým podmienkam Muránskej planiny zachoval sa tu vzácny endemit – lykovec muránsky (*Daphne arbuscula*). Je to treťohorný relikt, ktorý prežil zaľadnenie a nikde inde na svete nemá prirodzený výskyt. Celé katastrálne územie obce je v území Národného parku Muránska planina, alebo v jeho ochrannom pásme. Národný park bol vyhlásený 1.10.1997 a predstavuje územie európskeho významu ako provinciálne biocentrum. Podľa zákona o ochrane prírody je územie chránené 2 až 5. stupňom ochrany prírody. Opatrenia súvisiace s ochranou prírody sú povinný rešpektovať všetky subjekty, ktoré vykonávajú alebo plánujú vykonávať v území svoje aktivity.

Informačné stredisko Správy Národného parku Muránska planina. V obci je situované Informačné stredisko Správy Národného parku Muránska planina, ktoré poskytuje informácie o prírodných hodnotách Národného parku Muránska planina, jeho súčasťou je stála expozícia národného parku. Národný park Muránska planina je jeden z najmladších národných parkov na Slovensku. Nachádza sa na strednom Slovensku v okresoch Brezno, Rimavská Sobota a Revúca v banskobystrickom kraji. Bol založený na ochranu Muránskej planiny, ktorá je geograficky súčasťou Slovenského rudohoria. Národný park má rozlohu 203,18 km² a jeho ochranné pásmo 216,98 km², čo je spolu vyše 517 km². Jadro národného parku pozostáva z vápencovej a dolomitovej planiny s krasovými útvarmi. Celková dĺžka

krasového terénu od osady Červená Skala (časť obce Šumiac) po mesto Tisovec je okolo 25 km. Je tu viac ako 250 jaskýň, ktoré nie sú prístupné verejnosti. Najrozsiahlejší jaskynný systém je Bobačka, ktorej dĺžka je 3 km. V NP sa nachádza 15 priepastí a viac ako 50 ponorov a vyvieračiek a mnohé krasové a skalnaté útvary. Najvyšší vrch národného parku je Fábová hoľa s výškou 1 439 m n. m. a ešte vyšší vrch, Stolica s výškou 1 476 m n. m., je v ochrannom pásme. Najvyšším bodom horstva Muránska planina je vrch Kľak s výškou 1 408,7 m n. m. Flóra národného parku je významná svojou biodiverzitou a bohatosťou druhov a zahŕňa 35 endemických a subendemických druhov, napríklad Lykovec muránsky (*Daphne arbuscula*). Lykovec muránsky je treťohorný relikt, ktorý na území rastie milióny rokov. Lesy pokrývajú asi 86 % rozlohy národného parku. Medzi turistické atrakcie patrí 300 km označených turistických chodníkov a náučných trás. Najlepší prístup do parku je cez okolité obce a osady, napríklad Muráň alebo Závadka nad Hronom. V roku 2013 Správa Národného parku Muránska planina získala významné ocenenie – Chartu pre trvalo udržateľný turizmus. Titul Územie s trvalo udržateľným turizmom udelila Muránskej planine sieť európskych národných parkov v Európe EUROPARC Federation. Poskytovatelia služieb v cestovnom ruchu tak získavajú značku kvality, ktorá zaručuje, že príroda národného parku zostane zachovaná.

Lesy. Lesy v území zaberajú 9151,14 ha, čo pri celkovej výmere pôdneho fondu ha predstavuje lesnatosť 86%. Vlastníkom a hospodárom lesa sú Lesy SR, Urbárska a pasienková spoločnosť, cirkev. Z hľadiska kategorizácie lesov majú v území dominantné postavenie lesy hospodárske, ktorých hlavná funkcia je produkcia drevnej hmoty. Na drevinové zloženie lesa má významný vplyv nadmorská výška 394 m.n.m.(stred obce) až 1430 m.n.m (Fábová hoľa). Dolinu obce obklopujú zmiešané lesy s prevahou listnatých lesov. Hlavnými drevinami v nich sú buk lesný, jedľa biela, smrek obyčajný a javor horský. Z hľadiska kategorizácie lesov majú v území dominantné postavenie lesy hospodárske, ktorých hlavná funkcia je produkcia drevnej hmoty. V katastri obce sa nachádza pralesná rezervácia „Javorníková“ s rozlohou 98 ha. Ide o prevažne bučiny s prímiesou jedle a smreka na väčšinou plytkých pôdach na strmých svahoch s vystupujúcimi vápencovými bralami a bočnými rebrami sa striedajú so sutinovými lesmi v žľaboch a pod bralami. Napriek tomu, že sa jedná o jednu z najneprístupnejších lokalít Muránskej planiny, miliere a staré vozové cesty svedčia o hospodárskom využití lesa v dávnej minulosti. Drevinové zloženie lesov je pestré, dominujú buk, jedľa a smrek, na sutinách lipa malolistá, lipa veľkolistá a jaseň štíhly, roztrúsene sa vyskytuje brest horský, javor mliečny a na výslunných miestach aj dub zimný. Naopak na tienistých úpätiach skál sa vyskytuje tis. Na skalných terasách sa vyskytuje biotop reliktné vápnomilné borovicové a smrekovcové lesy s endemitom Muránskej planiny lykovcom muránskym. Lokalita je biotopom viacerých významných druhov fauny a flóry a hniezdiskom dravcov. V posledných 6 rokoch boli lesy na lokalite niekoľkokrát ovplyvnené veternou disturbanciou, došlo k polámaniu a najmä vyvráteniu časti, niekde aj väčšiny stromov na niekoľkých plochách, ktorých veľkosť sa pohybuje od niekoľko desiatok árov až po asi 5 ha. Turistický chodník, ktorý v minulosti viedol dnom rokliny, bol zrušený a kvôli vyvráteným stromom napadaným do rokliny je táto časť lokality neprístupná. Severnú časť pretína svahová odvozná lesná cesta. Lokalita o výmere približne 98 ha je súčasťou rovnomennej prírodnej rezervácie od roku 1986 (v súčasnosti NPR), súčasťou Národného parku Muránska planina, územia európskeho významu SKUEV0225 Muránska planina.

Vodné hospodárstvo. Hydrogeograficky patrí záujmové územie do úmoria Čierneho mora, k základnému povodiu Slanej. Vodnými zdrojmi obce sú: Hrdzavý potok, Dolinský potok, rieka Muránka. V katastri obce sa nachádzajú aj ponorné potoky a mnohé vyvieračky. Vodné toky sú čisté horského charakteru. Kataster obce spadá pod chránenú vodohospodársku oblasť (CHVO) Muránska planina s rozlohou 205 km² a pod správu Muránskeho skupinového vodovodu (SKV). Využívanými zdrojmi pitnej vody pre obec, ktoré sú zároveň najvýznamnejšími zdrojmi pre Muránsky SKV, sú pramene: Tisovec horný 20 ls-1, Tisovec dolný 20 ls-1, Muráň – Prameň Pod hradom 50 ls-1, Pastovník 48 ls-1, Vrt VHS 1 30 ls-1.

1.2. Analýza vonkajšieho prostredia

Vonkajšie prostredie je podmienené predovšetkým prenosom odporúčaní z úrovne Európskej únie do legislatívy a exekutívy Slovenskej republiky, následne do riadiacich úrovní na regionálnej a miestnej úrovni. V tomto smere treba rešpektovať predovšetkým stanovisko Európskej komisie v odporúčaní COM 2014 426 k programu stability Slovenska pre prijatie opatrení v rokoch 2014-2015:

1. Po náprave nadmerného deficitu posilniť rozpočtové opatrenia na rok 2014 vzhľadom na vznikajúci rozdiel 0,3 % HDP v porovnaní s požiadavkami Paktu stability a rastu na základe prognózy Komisie z jari 2014. V roku 2015 zabezpečiť požadovanú úpravu 0,1 % HDP smerom k strednodobému cieľu, a pritom zohľadniť očakávané nepriaznivé hospodárske podmienky. Následne, až do dosiahnutia strednodobého cieľa, pokračovať v ročnej štruktúrálnej úprave na úrovni referenčnej hodnoty 0,5 % HDP. Ďalej posilňovať fiškálny rámec, a to aj zavedením záväzných a vynútiteľných výdavkových stropov. Zlepšiť dlhodobú udržateľnosť verejných financií zvýšením nákladovej účinnosti sektora zdravotnej starostlivosti, najmä racionalizáciou nemocničnej starostlivosti a riadenia, ako aj posilnením primárnej starostlivosti.

2. Zlepšiť efektívnosť daňovej správy posilnením kapacít auditu, posudzovania rizík a výberu daní. Prepojiť základ zdanenia nehnuteľností s trhovou hodnotou nehnuteľností.

3. Účinnejšie riešiť dlhodobú nezamestnanosť prostredníctvom aktivačných opatrení, druhej šance na vzdelávanie a individuálne prispôbeného kvalitného odborného vzdelávania. Zvýšiť kapacitu verejných služieb zamestnanosti pre správu prípadov, personalizované poradenstvo a aktiváciu uchádzačov o zamestnanie a posilniť väzbu medzi aktiváciou a sociálnou pomocou. V súlade s cieľmi záruky pre mladých ľudí účinne riešiť nezamestnanosť mladých ľudí zlepšením včasnej intervencie. Zlepšiť stimuly v oblasti zamestnanosti žien zlepšením poskytovania zariadení starostlivosti o deti, najmä pre deti do troch rokov.

4. Prijatť opatrenia na zvýšenie kvality vyučovania s cieľom zlepšiť učebné výsledky. Posilniť poskytovanie vzdelávania na pracovisku v rámci odborného vzdelávania a prípravy. Prispôbiť akreditačné, finančné a riadiace opatrenia na podporu vytvárania bakalárskych programov orientovaných na výkon povolania. Zlepšiť kvalitu a relevantnosť vedeckej základne a vypracovať plány na posilnenie účinného odovzdávania poznatkov a spolupráce medzi akademickou obcou, výskumom a podnikateľskou sférou. Prijatť systémové opatrenia na zlepšenie prístupu k vysoko kvalitnému a inkluzívnemu predškolskému a školskému vzdelávaniu pre marginalizované komunity vrátane Rómov a prijatť opatrenia na rozšírenie ich účasti na odbornej príprave a vyššom vzdelávaní.

5. Zintenzívniť úsilie o lepšie fungovanie trhu s energiou, najmä zvýšením verejnej transparentnosti regulačného rámca a preskúmaním faktorov spôsobujúcich vysoké sieťové poplatky za elektrinu, najmä pre priemyselných odberateľov. Na základe dosiahnutého pokroku ďalej rozvíjať prepojenia so susednými krajinami vrátane Ukrajiny v súlade s memorandom o porozumení podpísaným v apríli.

6. Prijatť opatrenia na zvýšenie nezávislosti verejnej služby, a to aj zmenou zákona o štátnej službe. Prijatť stratégiu na zlepšenie riadenia ľudských zdrojov vo verejnej správe. Zintenzívniť úsilie o posilnenie analytickej kapacity na kľúčových ministerstvách s cieľom prijať politiky založené na dôkazoch a skvalitniť posudzovanie vplyvu politík. Prijatť opatrenia na boj proti korupcii a zrýchliť úsilie o zlepšenie efektívnosti a kvality systému súdnictva. Zaviesť opatrenia na zlepšenie podnikateľského prostredia, a to aj pre malé a stredné podniky. Zintenzívniť úsilie o zlepšenie efektívnosti verejného obstarávania.

Konkrétnejší vplyv do vonkajšieho prostredia na úrovni samosprávy je uvedený v STEEP analýze (Formulár A6).

Formulár A6 - STEEP analýza (analýza externého prostredia)

Sociálne prostredie	Technologické prostredie	Ekonomické prostredie
Zmeny populácie - zvyšovanie Podielu vysokoškolsky vzdelaných ľudí na populácii	Úroveň technológie (výrobnej) a zavádzanie inovatívnych technológií u kľúčových zamestnávateľov – technologická výhoda a technologické zaostávanie	Využívanie doplnkových zdrojov financovania - Európskych štrukturálnych a investičných fondov (EŠIF) pre spolufinancovanie projektov (Partnerská dohoda SR, operačné programy)
Systém vzdelávania - nedostatočné prepojenie vzdelávacieho systému s potrebami trhu práce	Centrálne využívanie IKT pre komunikáciu s obyvateľstvom a zlepšovanie kvality verejných služieb	Nové trhy a nové príležitosti pre kľúčových zamestnávateľov mimo Uzemia obce
Nedostatočná kapacita a kvalita pracovnej sily pre kľúčových zamestnávateľov	Rastúca úroveň výskumu, vývoja a inovácií v podnikoch a projektoch s vysokou pridanou hodnotou	Dobudovanie dopravnej obslužnosti a cestnej infraštruktúry
Využívanie sociálnych technológií a projektov sociálnych inovácií		Daňové zaťaženie
Zvyšovanie podielu MRK na celkovom počte obyvateľstva, zvyšovanie počtu obyvateľov postihnutých chudobou, rastúca kriminalita		Využívanie možností podpory v oblasti kreatívneho priemyslu
Ekologické prostredie	Politické prostredie	Hodnotové prostredie
Dopady životného prostredia – nedostatočné a neefektívne opatrenia protipovodňovej ochrany	Administratívna pripravenosť Vlády SR na čerpanie prostriedkov EŠIF	Celková organizačná kultúra, vnímanie a akceptácia korupcie v spoločnosti (Transparency International)
Objavenie doteraz neidentifikovaných starých	Sektorové stratégie - Politika vlády SR v podpore investícií (investičné stimuly), podpory	Trvalá spolupráca so strategickými sociálno-ekonomickými partnermi a nové modely pre spoluprácu

environmentálnych záťaží	inovácií, cestovného ruchu, rozvoja dopravy	(verejno-súkromné formy spolupráce)
Zvyšovanie environmentálneho zaťaženia v oblasti znečistenia ovzdušia	Komplikovaná legislatíva a výkon v oblasti verejného obstarávania	Zmena postojov obyvateľstva, rastúca xenofóbia, rasizmus a kriminalita
Klesanie úrovne podzemnej vody v území a celkový nedostatok pitnej vody	Nedostatočná legislatívna a organizačná pripravenosť Vlády SR na riešenie problematiky MRK	Zmena postojov obyvateľstva, aktívne zapojenie do občianskych procesov a rozvojových aktivít
	Nepripravenosť VÚC Banská Bystrica na čerpanie EŠIF v programovom období 2014-2020	

Zdroj: vlastné spracovanie

1.3. SWOT analýza

Formulár A5 - SWOT analýza

SOCIÁLNY ROZVOJ	
Ľudské zdroje a trh práce	
Silné stránky	Slabé stránky
- Relatívne stabilný počet obyvateľov obce	- Zvyšovanie podielu MRK na celkovom počte obyvateľov obce
- Komunikácia sociálno-ekonomických partnerov v otázkach znižovania nezamestnanosti, úbytku kvalifikovanej pracovnej sily a riešenia otázky zmeny učebných odborov v prospech dopytu na trhu práce	- Pretrvávajúce problémy sociálnej inklúzie spojené s neprispôsobivými občanmi
- Znižovanie miery nezamestnanosti s predpokladom udržania klesajúceho trendu	- Znižovanie počtu ekonomicky aktívnych obyvateľov
- Skúsenosti z tvorby a implementácie projektov financovaných z národných a európskych zdrojov	- Nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily
	- Nedostatočný rast počtu obyvateľov s dosiahnutým stredným odborným a vysokoškolským vzdelaním
Ľudské zdroje a trh práce	
Príležitosti	Ohrozenia
- Zvyšovanie kvalifikovanej pracovnej sily a napĺňanie potrieb trhu práce	- Odchod pracovnej sily do miest s vyššou kvalitou života podporený legislatívnymi a regionálnymi zmenami
- Vytváranie podmienok zo strany štátu pre zosúladenie zručností a potrieb trhu práce	- Rast verejných výdavkov na zdravotníctvo a sociálne poistenie

- Využívanie dotačných nástrojov a finančných mechanizmov v oblasti rozvoja ľudských zdrojov a aktívnych opatrení trhu práce	- Pretrvávajúci neefektívny priebežný dôchodkový systém
- Využívanie nástrojov ďalšieho vzdelávania, celoživotného vzdelávania a poradenstva pre dospelých	- Legislatívne zmeny v oblasti pracovného práva, ktoré zvýhodňujú ekonomicky neaktívne obyvateľstvo voči ekonomicky aktívnemu obyvateľstvu (EAO)
	- Zvýšenie zaťaženie EAO neaktívnym obyvateľstvom v poproduktívnom veku
	- Nedostatočne motivujúca legislatíva pre rizikové skupiny v oblasti nezamestnanosti a vzrastajúci počet ľudí ohrozených chudobou
	- Pretrvávajúca sociálna neprispôsobilosť marginalizovaných skupín
Kultúra, šport a spoločenský život	
Silné stránky	Slabé stránky
- Komunitné centrum, múzeum, existencia organizácií, združení a spolkov,	- Nedostatok finančných zdrojov pre financovanie kultúrnych a spoločenských aktivít
- Tradičné kultúrne podujatia	- Nedostatočné prepojenie verejnosti a občianskych organizácií na realizovaných kultúrnych a spoločenských podujatiach
Kultúra, šport a spoločenský život	
Príležitosti	Ohrozenia
- Udržanie tradícií, celoročných kultúrnych podujatí z vlastných zdrojov a prostredníctvom získania doplnkových zdrojov financovania	- Nedostatok finančných zdrojov na realizáciu kultúrnych, spoločenských a športových podujatí
- Orientácia na efektívne partnerstvá a spoluprácu aktérov regionálneho rozvoja	- Nedostatočné podmienky pre systematické zapájanie detí a mládeže do voľnočasových aktivít
- Získanie doplnkových zdrojov na vytvorenie spoločného priestoru pre stretávanie sa občianskych organizácií a aktérov spoločenského života	
Školstvo	
Silné stránky	Slabé stránky
- Existujúca technická infraštruktúra budov základnej a materskej školy	- Nevyhovujúci dispozičný stav verejných budov (nedostatok špecializovaných učební a infraštruktúry k nim)
- Poskytovanie predškolského a základného vzdelania, podpora rozvoja predškolského zariadenia a základného školstva	
Školstvo	
Príležitosti	Ohrozenia

- Získanie nenávratnej finančnej podpory zo zdrojov EŠIF na rekonštrukciu, modernizáciu a rozšírenie kapacity verejných budov	- Nezískanie finančných prostriedkov zo zdrojov EŠIF na rekonštrukciu, modernizáciu a rozšírenie kapacity verejných budov
---	---

Formulár A5 - SWOT analýza (pokračovanie)

HOSPODÁRSKY (EKONOMICKÝ) ROZVOJ	
Ekonomika	
Silné stránky	Slabé stránky
- Geografická poloha na križovatke ciest	- Nevyužívanie potenciálu v oblasti rozvoja cestovného ruchu
- Vytváranie synergických efektov pri využívaní rozvojových faktorov prostredníctvom partnerstva so strategickými sociálno-ekonomickými partnermi aj na regionálnej úrovni	- Nedostatočné využívanie prírodného potenciálu okolia na rozvoj cestovného ruchu
- Členstvo v regionálnych spolkoch a združeniach (partnerstvo Čierny Hron – Muránska planina)	- Absencia miestnych koncepcií, strategických dokumentov, zručností a kapacít pre využitie potenciálu v oblasti rozvoja cestovného ruchu na miestnej a regionálnej úrovni
- Spolupráca organizácií a združení na záchrane a rekonštrukcii hradu	- Nízka konkurencia podnikateľských subjektov v oblasti cestovného ruchu
- Vhodné pozemky v potenciálnych oblastiach rozvoja cestovného ruchu	- Pretrvávajúci nízky záujem uchádzačov o zamestnanie o pracovné príležitosti
- Existencia prírodného bohatstva, chránených území, rekreačných lokalít, kultúrnych pamiatok v obci a v okolí	
Ekonomika	
Príležitosti	Ohrozenia
- Využívanie faktora geografickej polohy	- Nezáujem investorov o rozvoj, budovanie a zvýšenie úrovne služieb v oblasti cestovného ruchu
- Využitie EŠIF, dotácií a fondov pre realizáciu čiastkových rozvojových projektov (zámerov) regiónu – rekonštrukcia hradu	- Neúspech v získavaní finančných zdrojov z EŠIF, fondov a dotácií
- Prírodné a kultúrno-historické podmienky ako potenciál pre rozvoj cestovného ruchu v oblasti turizmu, cykloturizmu a rekreácie – využívanie doplnkových zdrojov na financovanie týchto rozvojových aktivít	
Správa majetku obce – efektívna verejná správa	
Silné stránky	Slabé stránky
- Prepojenie programovania projektov a programového rozpočtu obce	- Nízka energetická účinnosť verejných budov vo vlastníctve obce
- Zvyšujúca sa spokojnosť občanov s efektívnosťou verejnej správy	
- Pravidelná údržba a zhodnocovanie	

majetku obce z programového rozpočtu a iných zdrojov	
Správa majetku obce – efektívna verejná správa	
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - Využitie zdrojov EŠIF na zvýšenie efektivity verejnej správy, podporu manažérstva kvality, inovácie a ďalšie vzdelávanie zamestnancov obecného úradu 	<ul style="list-style-type: none"> - Nezískanie finančných prostriedkov zo zdrojov EŠIF
<ul style="list-style-type: none"> - Príležitosť na využitie doplnkových zdrojov financovania pre zlepšovanie technického stavu a energetickej efektívnosti verejných budov v rokoch 2014-2020 	

Formulár A5 - SWOT analýza (pokračovanie)

ENVIRONMENTÁLNY ROZVOJ	
Životné prostredie	
Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - Územie mesta bez starých environmentálnych záťaží 	<ul style="list-style-type: none"> - Nedostatok zdrojov na modernizáciu a optimalizáciu zabezpečenia technických služieb v obci
<ul style="list-style-type: none"> - Národný park s certifikátom trvalo udržateľného turizmu 	
<ul style="list-style-type: none"> - Kvalitné prírodné prostredie a chránené územia v okolí 	
<ul style="list-style-type: none"> - Zvyšujúce sa množstvá vytriedených zložiek komunálneho odpadu 	
<ul style="list-style-type: none"> - Neustále zvyšovanie environmentálneho povedomia obyvateľov v oblasti zberu triedeného odpadu 	
<ul style="list-style-type: none"> - Organizácia aktivít na podporu zberu odpadov a čistenia verejného priestranstva 	
Životné prostredie	
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - Príležitosť na získanie nenávratných finančných prostriedkov z EŠIF na projekty v oblasti životného prostredia 	<ul style="list-style-type: none"> - Nezískanie finančných prostriedkov z EŠIF na modernizáciu a optimalizáciu zabezpečenia technických služieb v obci
<ul style="list-style-type: none"> - Ďalšie zvyšovanie environmentálneho povedomia obyvateľstva v oblasti životného prostredia 	<ul style="list-style-type: none"> - Nedostatočné zdroje mesta na odstraňovanie čiernych skládok z mesta a okolia
	<ul style="list-style-type: none"> - Nebezpečenstvom vzniku nového environmentálneho znečistenia rôzneho druhu a formy

Zdroj: vlastné spracovanie

1.4. Zhodnotenie hlavných disparít a faktorov rozvoja

Hlavné disparity rozvoja obce:

- nevyužitý prírodný a kultúrno-historický potenciál pre rozvoj cestovného ruchu,
- nedostatočná infraštruktúra cestovného ruchu a nepostačujúce využitie existujúcej infraštruktúry cestovného ruchu,
- technický stav verejných budov vyžadujúcich si rekonštrukciu,
- marginalizované rómske komunity a problémy sociálnej inklúzie,
- nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily pre ťažiskové odvetvia priemyslu, nevhodná štruktúra učebných odborov pre potreby praxe,
- chýbajúce štruktúry poradenských a inovačných centier.

Hlavné faktory rozvoja obce:

- dobudovaná technická infraštruktúra v obci,
- využitie kultúrno-historického potenciálu a prírodného potenciálu na rozvoj cestovného ruchu (kultúrne pamiatky, Národný park Muránska planina),
- výhodná geografická poloha pre tok tovarov a služieb,
- zvýšenie kvality a dostupnosti dopravnej infraštruktúry,
- možnosť využívania európskych štrukturálnych a investičných fondov,
- posilňovanie kapacity a efektivity verejnej správy,
- vytváranie synergických efektov pri využívaní rozvojových faktorov prostredníctvom partnerstva so strategickými sociálno-ekonomickými partnermi,
- pravidelné investovanie do budovania a údržby obecnej technickej infraštruktúry,
- vyriešené vlastnícke vzťahy komplexných rozvojových projektov obce a regiónu,
- podpora oblastnej organizácie cestovného ruchu,
- využitie regionálnych produktov, kultúrnych tradícií a tradičných receptov,
- budovanie poradenských centier pre rozvoj podnikateľského prostredia.

Formulár A14 - Kontrolný zoznam pre hodnotenie možných rizík (rozvoja územia)

Druh rizika	Zdroj rizika	Nežiadúce dôsledky	Pravdepodobnosť
Technické	Priemyselné havárie	Znečistenie životného prostredia	Nízka
Environmentálne	Objavenie doteraz neidentifikovaných starých environmentálnych záťaží	Nadmerné znečistenie	Nízka
	Povodňové ohrozenie	Vzniknuté škody	Nízka
Sociálne	Neúmerné zvyšovanie počtu obyvateľov MRK	Rastúca kriminalita	Nízka
Ekonomické	Financovanie z doplnkových zdrojov financovania	Nerealizované rozvojové projekty	Nízka

Zdroj: vlastné spracovanie

ČASŤ 2. STRATEGICKÁ ČASŤ

Úvodné informácie

Strategická časť Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Muráň (ďalej aj PHSR) nadväzuje na analytickú časť a má za cieľ sformulovať ciele a zostaviť vnútornú logiku stratégie vo väzbe na SWOT analýzu, rozvojové faktory a hlavné disparity. Strategická časť pozostáva z **vízie, strategického (dlhodobého, globálneho) cieľa, prioritných oblastí a opatrení**, ktoré budú podporované v rámci programu rozvoja a budú rozpracované v programovej časti do aktivít a projektov.

Strategická časť PHSR obsahuje:

- víziu územia,
- formuláciu a návrh stratégie,
- výber a popis strategických cieľov v jednotlivých politikách - oblastiach rozvoja (Sociálna oblasť, ekonomická – hospodárska oblasť, environmentálna oblasť).

2.1. Vízia rozvoja územia obce Muráň a jej východiská

Pre stanovenie rozvojovej stratégie obce Muráň je začiatkom celého procesu určenie novej alebo revízia existujúcej vízie rozvoja. Vízia sa vzťahuje k dlhodobému horizontu 10-15 rokov a predstavuje **očakávaný stav**. Podľa Národnej stratégie regionálneho rozvoja Slovenskej republiky (aktualizácia máj 2014) sa očakáva, že regióny budú schopné efektívne využívať svoj vnútorný potenciál ako svoju konkurenčnú výhodu s cieľom zvyšovať kvalitu života obyvateľov a v rámci jednotlivých regiónov budú znižované vnútroregionálne rozdiely. Počas realizácie aktualizovanej Národnej stratégie regionálneho rozvoja SR bude pri plánovacích procesoch uplatňovaný integrovaný prístup orientovaný smerom k udržateľnému sociálnemu, ekonomickému, environmentálnemu a územnému rozvoju regiónov. Vízia v oblasti regionálneho rozvoja pre Slovensko s výhľadom do roku 2030 je nasledovná:

Slovensko sa má stať krajinou s vysokou kvalitou života všetkých občanov. Každý región bude využívať svoje danosti v prospech svojho udržateľného hospodárskeho, sociálneho, environmentálneho a územného rozvoja, a tým aj Slovenskej republiky, ako vyspelého, hospodársky, politicky a sociálne súdržného členského štátu Európskej únie.

Vízia obce Muráň rešpektuje hlavné myšlienky tejto vízie (**kvalita života a jej zvyšovanie**) a vychádza z tejto globálnej vízie rozvoja Slovenska. Pri stanovení svojej vízie obec Muráň pracovala s pôvodnou víziou zo strategického dokumentu na roky 2009-2015: **Muráň - vstupná brána do Muránskej planiny, obec ktorá maximálne využíva miestny potenciál pre rozvoj cestovného ruchu, atraktívna pre občanov aj návštevníkov, ktorá poskytuje bohaté možnosti spoločenského kultúrneho, športového a voľnočasového vyžitia, jej občania dobre spolunažívajú a vážia si prírodné a kultúrne hodnoty okolo seba. Obec, kde ľudia radi, spokojne a plnohodnotne žijú.**

Vo svojej novej vízii nadväzuje na svoje úspechy a ponaučenia z programového obdobia 2007-2013. Obec si zaradila do svojej vízie cieľavedomosť v rozvoji a zdôrazňuje prvok bezpečnosti, ktorý je z hľadiska rozvoja obcí s veľkým podielom MRK veľmi dôležitý. Obec taktiež stavia vo svojej vízii na otvorenosti a transparentnosti, predovšetkým procesov verejnej správy. Z hľadiska stratégie nového programovacieho obdobia Európskej únie 2014-2020 a s ním súvisiacej terminológie je jedným z návrhov doplnenie vízie obce Muráň aj zdôraznenie využitia vnútorného potenciálu územia. Vízia obce Muráň na roky 2015-2020 potom znie nasledovne:

„Obec Muráň je vstupnou bránou do Muránskej planiny, je to otvorená a bezpečná obec občanov s pozitívnym vzťahom k obci, ktorá rozvážnym a cieľavedomým rozvojom zabezpečuje obyvateľom zvyšovanie kvality života. Úspešnou realizáciou regionálnych politík, využitím verejných a súkromných investícií došlo k využitiu jej vnútorného potenciálu pre rozvoj cestovného ruchu, vyrovnaníu regionálnych disparít a k vyváženému rozvoju obce.“

2.2. Formulácia a návrh stratégie

V procese prípravy stratégie je pre presnejšie potreby programového obdobia 2014-2020 vhodné stanoviť **strategický cieľ** (globálny cieľ), ktorý povedie k naplneniu dlhodobej vízie rozvoja obce Muráň zameranej na rozvoj obce v programovom období 2014-2020:

Strategickým cieľom rozvoja obce Muráň na roky 2014-2020 je vytvoriť podmienky pre zvýšenie kvality života obyvateľov obce, pre udržanie ekonomickej výkonnosti a zvýšenie jej konkurencieschopnosti s vyváženým rozvojom oblastí trvale udržateľného rozvoja.

Stratégia zvolená na dosiahnutie strategického cieľa vychádza z poznania komplexných potrieb obce, ich dôležitosti pre zabezpečenie kvality života jej občanov a výsledkov dosiahnutých v rokoch 2007-2013. Do riešenia širokého spektra existujúcich rozvojových potrieb aktívne vstupujú viacerí aktéri (štát, miestna samospráva, súkromný sektor, mimovládne organizácie, občania atď.) s rôznymi kompetenciami, záujmami a finančnými zdrojmi. Preto stratégia vychádza z predpokladu, že príslušné orgány verejnej správy na národnej a regionálnej úrovni zabezpečia koordinovaný prístup pri realizácii intervencií na území kraja/okresu, ktorého predpokladom je vzájomná spolupráca a informovanosť kľúčových aktérov jeho rozvoja. Špecifická pozornosť v stratégii a celom dokumente PHSR je venovaná koordinácii intervencií spolufinancovaných zo zdrojov európskych fondov cez schválené operačné programy ako doplnkového zdroja financovania rozvojových zámerov obce. Účelom PHSR v strategickú časť je navrhnuť prioritné oblasti a opatrenia, ktoré sú:

a) priamo v kompetencii samosprávy (obce) a obec ich zabezpečuje v zmysle príslušnej legislatívy,

b) nie sú priamo v kompetencii samosprávy (obce), ale obec ich v rámci svojich schopností a možností dokáže ovplyvniť (najmä pri využití princípu partnerstva) vytváraním synergických efektov.

Pre rozvojový program obce Muráň na roky 2014-2020 sú navrhované tri oblasti rozvoja obce Muráň: oblasť sociálnej politiky, oblasť hospodárskej politiky, oblasť environmentálnej politiky.

2.3. Výber a popis prioritných oblastí a strategických cieľov

Pri výbere a popise svojich prioritných oblastí a strategických cieľov v nich obec vychádza zo svojej vízie: „...„**Obec Muráň je vstupnou bránou do Muránskej planiny, je to otvorená a bezpečná obec občanov s pozitívnym vzťahom k obci, ktorá rozvážnym a cieľavedomým rozvojom zabezpečuje obyvateľom zvyšovanie kvality života. Úspešnou realizáciou regionálnych politík, využitím verejných a súkromných investícií došlo k využitiu jej vnútorného potenciálu pre rozvoj cestovného ruchu, vyrovnaníu regionálnych disparít a k vyváženému rozvoju obce.**“ Pre naplnenie vízie rozvoja si obec pre roky 2014-2020 stanovila samostatné ciele pre tri prioritné oblasti svojho rozvoja nasledovne:

1. **sociálna oblasť** – v tejto oblasti je strategickým cieľom starostlivosť o ľudské zdroje a zvýšenie ich kvality, špecifikom v tejto oblasti je starostlivosť o marginalizované rómske komunity (ďalej aj MRK) vo väzbe na zrealizované a prebiehajúce projekty a aktivity. Obec Muráň považuje kvalitu ľudských zdrojov za podstatný faktor svojho ďalšieho rozvoja, ktorého dynamika rozhodne o úspešnosti v naplnení stanovených cieľov vo všetkých prioritných oblastiach. Vízia predpokladá pozitívny vzťah občanov k obci, otvorenosť a poskytovanie bezpečia.
2. **ekonomická (hospodárska) oblasť** – v tejto oblasti je strategickým cieľom udržanie ekonomickej výkonnosti a zvyšovanie konkurencieschopnosti obce. Do tejto prioritnej oblasti rozvoja je zaradená aj oblasť verejnej správy, od efektívnosti ktorej táto prioritná oblasť v závisí predovšetkým so zreteľom na využívanie doplnkových zdrojov financovania. Obec sa v tejto oblasti zameria realistické a uskutočniteľné aktivity pre využitie potenciálu obce a regiónu hlavne vo väzbe na cestovný ruch a ochranu prírody (hrad Muráň a Národný park Muránska planina ako nosné prvky potenciálu). Vízia predpokladá využitie vnútorného potenciálu pre rozvoja cestovného ruchu.
3. **environmentálna oblasť** – v tejto oblasti je strategickým cieľom ochrana a tvorba životného prostredia vo väzbe na už zrealizované projekty v tejto oblasti v minulom programovom období Európskej únie v rokoch 2007-2013 (odpady, infraštruktúra). Špecifikom v tejto oblasti je využitie potenciálu trvale udržateľného turizmu (hrad Muráň – Národný park Muránska planina). Vízia predpokladá zabezpečenie vyváženého rozvoja.

V týchto prioritných oblastiach **bude obec vytvárať podmienky** pre zvýšenie kvality života obyvateľov obce, pre zvýšenie jej konkurencieschopnosti a udržanie ekonomickej výkonnosti s vyváženým rozvojom oblastí trvale udržateľného rozvoja.

V prioritných oblastiach rozvoja si obec **stanovila strategické ciele** a **navrhla opatrenia**, ktorými tieto strategické ciele chce dosiahnuť.

Formulár S1 – Plánovací formulár - vízia

<p style="text-align: center;">V í z i a</p> <p><i>„Obec Muráň je vstupnou bránou do Muránskej planiny, je to otvorená a bezpečná obec občanov s pozitívnym vzťahom k obci, ktorá rozvážnym a cieľavedomým rozvojom zabezpečuje obyvateľom zvyšovanie kvality života. Úspešnou realizáciou regionálnych politík, využitím verejných a súkromných investícií došlo k využitiu jej vnútorného potenciálu pre rozvoj cestovného ruchu, vyrovnaníu regionálnych disparít a k vyváženému rozvoju obce.“</i></p>

<p style="text-align: center;">Strategický cieľ</p> <p><i>Vytvoriť podmienky pre zvýšenie kvality života obyvateľov obce, pre zvýšenie jej konkurencieschopnosti a ekonomickej výkonnosti s vyváženým rozvojom oblastí trvale udržateľného rozvoja.</i></p>

Formulár S2 – Tabuľka strategických cieľov (ciele)

Prioritné oblasti		
PO 01	PO 02	PO 03
Prioritná oblasť - Sociálna	Prioritná oblasť - Ekonomická	Prioritná oblasť - Environmentálna
Ciele prioritných oblastí		
Cieľom v oblasti sociálnej je starostlivosť o ľudské zdroje a zvýšenie ich kvality.	Cieľom v oblasti ekonomickej je udržanie ekonomickej výkonnosti a zvyšovanie konkurencieschopnosti	Cieľom v oblasti environmentálnej je ochrana a tvorba životného prostredia

Formulár S2 - Jednotlivé oblasti podpory

Prioritné oblasti – oblasti podpory		
PO 01	PO 02	PO 03
Prioritná oblasť - Sociálna	Prioritná oblasť - Ekonomická	Prioritná oblasť - Environmentálna
Sociálna starostlivosť	Podnikateľské prostredie a MSP	Environmentálna infraštruktúra a vodné hospodárstvo
Kultúrna oblasť a využitie kultúrneho dedičstva	Dopravná infraštruktúra	Odpadové hospodárstvo
Školstvo a vzdelávanie	Výskum a inovácie	Ochrana prírody a krajiny
Marginalizované rómske komunity	Cestovný ruch	
	Verejná správa	

Formulár S2 – Tabuľka strategických cieľov a opatrení (oblasti a opatrenia)

Prioritné oblasti a opatrenia		
PO 01	PO 02	PO 03
Prioritná oblasť - Sociálna	Prioritná oblasť - Ekonomická	Prioritná oblasť - Environmentálna
Opatrenie 1.1. Komplexná starostlivosť o sociálne znevýhodnené skupiny občanov.	Opatrenie 2.1. Podpora podnikateľov a zvýšenie zamestnanosti.	Opatrenie 3.1. Podpora aktivít a projektov v oblasti vodného hospodárstva.
Opatrenie 1.2. Vytváranie podmienok pre bývanie.	Opatrenie 2.2. Bezpečné, kvalitné a udržiavané miestne komunikácie.	Opatrenie 3.2. Podpora aktivít a projektov v oblasti odpadového hospodárstva.
Opatrenie 1.3. Podpora kultúrnych, športových, spoločenských aktivít a využitie kultúrneho dedičstva.	Opatrenie 2.3. Podpora aktivít v oblasti výskumu, inovácií a IKT.	Opatrenie 3.3. Podpora aktivít a projektov v oblasti prostredia, ochrany prírody a krajiny.
Opatrenie 1.4. Podpora aktivít a projektov v oblasti školstva a vzdelávania.	Opatrenie 2.4. Vytváranie podmienok pre rozvoj cestovného ruchu a rekreácie.	
Opatrenie 1.5. Podpora aktivít a projektov v oblasti marginalizovaných rómskych komunít.	Opatrenie 2.5. Podpora projektov v oblasti zefektívnenia verejnej správy.	

ČASŤ 3. PROGRAMOVÁ ČASŤ

Programová časť PHSR nadväzuje na strategickú časť a obsahuje najmä zoznam opatrení a projektov na zabezpečenie realizácie programu rozvoja obce. Programová časť PHSR obsahuje podrobnejšie rozpracovanie strategických cieľov v sociálnej, hospodárskej a environmentálnej politike na úroveň projektov a aktivít, ktoré sú tvorené vecne príbuznými skupinami aktivít samosprávy vykonávaných mimo bežnú činnosť a smerujúcich k plneniu strategického cieľa rozvoja na roky 2014-2020: **Strategickým cieľom rozvoja obce Muráň na roky 2014-2020 je vytvoriť podmienky pre zvýšenie kvality života obyvateľov obce, pre udržanie ekonomickej výkonnosti a zvýšenie jej konkurencieschopnosti s vyváženým rozvojom oblastí trvale udržateľného rozvoja.**

Pri vypracovaní programovej časti PHSR obce Muráň bol v zmysle platnej metodiky pre spracovanie PHSR implementovaný nasledovný postup:

1. Obecné zastupiteľstvo navrhlo v programovej časti projekty a aktivity na dosiahnutie opatrení definovaných v strategickú časť (Formulár P1, vid' nižšie).
2. Pracovné skupiny pripomienkovali navrhované projekty a stanovili termíny realizácie projektov (roky), odhad ich financovania (výška a zdroje financovania), návrh ukazovateľov (Formulár P2)
3. Externý dodávateľ vypracoval sumárny návrh projektov ako východisko pre ďalšie spracovanie (Formulár P3a, príloha programovej časti) a vypracovanie formulárov pre prípravu navrhnutých projektov v súlade s akčným plánom realizácie PHSR na roky n+1 (Formulár P3, príloha programovej časti).

3.1. Opatrenia a projekty vrátane ich priradenia k jednotlivým prioritám

Formulár P1 - Tabuľka opatrení, projektov a priorit podľa oblastí

Prioritná oblasť PO 01 Sociálna oblasť

Opatrenie	Projekt	Prioritná oblasť/oblasť
Opatrenie 1.1. Komplexná starostlivosť o sociálne znevýhodnené skupiny občanov.	1.1.1 Domov dôchodcov - Zvýšenie kvality starostlivosti o dôchodcov v obci Muráň	Sociálna starostlivosť
Opatrenie 1.2. Vytváranie podmienok pre bývanie.	1.2.1 Výstavba nájomných bytov v obci	Sociálna starostlivosť
Opatrenie 1.3. Podpora aktivít a projektov v oblasti školstva a vzdelávania.	1.3.1. Podpora technického dobudovania a vybavenia materskej školy a základnej školy	Školstvo a vzdelávanie
Opatrenie 1.4. Podpora kultúrnych, športových, spoločenských aktivít a využitie kultúrneho dedičstva.	1.4.1 Využitie nových foriem sociálnych inovácií pri zachovaní kultúrnej pamiatky Muránsky hrad	Kultúrne a spoločenské aktivity
	1.4.2 Zóna oddychu: Revitalizácia verejných priestorov, WC a zastrešeného pódia	Kultúrne a spoločenské aktivity
	1.4.3 Zóna oddychu: Obnova	Kultúrne a spoločenské

	tenisového kurtu a vybudovanie lanovej dráhy	aktivity
	1.4.4 Komunitné centrum – podpora komunitného centra	Kultúrne a spoločenské aktivity
Opatrenie 1.5. Podpora aktivít v oblasti marginalizovaných rómskych komunít.	1.5.1. Zriadenie terénnych sociálnych služieb a sociálnej práce v teréne	Marginalizované rómske komunity

Zdroj: vlastné spracovanie

Formulár P1 - Tabuľka opatrení, projektov a priorít podľa oblastí

Prioritná oblasť PO 02 Ekonomická oblasť

Opatrenie	Projekty	Prioritná oblasť/oblasť
Opatrenie 2.1. Podpora podnikateľov a zvýšenie zamestnanosti.		Podnikateľské prostredie
Opatrenie 2.2. Bezpečné, kvalitné a udržiavané miestne komunikácie.	2.2.1 Obnova a rekonštrukcia miestnych komunikácií	Dopravná infraštruktúra
Opatrenie 2.3. Podpora aktivít v oblasti výskumu, inovácií a IKT.		Výskum, inovácie, IKT
Opatrenie 2.4. Vytváranie podmienok pre rozvoj cestovného ruchu a rekreácie.	2.4.1 Muránsky hrad - Podpora zachovania kultúrnej pamiatky	Cestovný ruch
	2.4.2 Podpora rozvoja cestovného ruchu na území obce (cykloturistika)	Cestovný ruch
	2.4.3 Využitie kultúrnych tradícií v obci Muráň (buchty)	Cestovný ruch
	2.4.4 Rekonštrukcia kultúrnych pamiatok v obci	Cestovný ruch
Opatrenie 2.5. Podpora projektov v oblasti zefektívnenia verejnej správy.	2.5.1 Skvalitnenie verejných služieb poskytovaných občanom a podnikateľom v obci	Verejná správa
	2.5.2 Rozšírenie a modernizácia kamerového systému obce	Verejná správa
	2.5.3 Zlepšenie regionálnej spolupráce pri rozvojových aktivitách	Verejná správa
	2.5.4 Aktualizácia územno-plánovacej dokumentácie	Verejná správa

Zdroj: vlastné spracovanie

Formulár P1 - Tabuľka opatrení, projektov a priorít podľa oblastí

Prioritná oblasť PO 03 Environmentálna oblasť

Opatrenie	Projekt	Prioritná oblasť/oblasť
Opatrenie 3.1. Podpora aktivít a projektov v oblasti vodného	3.1.1 Zefektívnenie činnosti čistiarnie odpadových vôd	Environmentálna infraštruktúra

hospodárstva.		
Opatrenie 3.2. Podpora aktivít a projektov v oblasti odpadového hospodárstva.	3.2.1 Rozšírenie existujúceho separovaného zberu odpadov a úprava zložiek komunálnych odpadov v obci	Odpadové hospodárstvo
Opatrenie 3.3. Podpora aktivít a projektov v oblasti prostredia, ochrany prírody a krajiny.	3.3.1 Zníženie prašnosti miestnych komunikácií v obci Muráň (multifukčné vozidlo)	Ochrana prírody a krajiny
	3.3.2 Zníženie spotreby energie pri prevádzke verejných budov a zmena palivovej základne	Ochrana prírody a krajiny
	3.3.3 Podpora projektov a aktivít v oblasti ochrany prírody a krajiny, environmentálnej osvetly a kultúrneho dedičstva	Ochrana prírody a krajiny

Zdroj: vlastné spracovanie

Súhrn všetkých projektov sa uvádza vo formulári P3a (prílohovú časť) a z pohľadu finančných zdrojov majú uvedené údaje súvislosť vo formulároch F6 a F3. Pre podrobnejšie rozpracovanie do samostatných formulárov boli zaradené projekty pre obdobie prvého akčného plánu PHSR (2015-2016) a budú každoročne doplnené pri hodnotení PHSR.

3.2. Súbor ukazovateľov výsledkov a dosahov vrátane východiskových a cieľových hodnôt

Súčasťou programovej časti je aj stanovenie ukazovateľov pre hodnotenie PHSR. Ukazovatele výsledkov a dopadov pre PHSR sú spracované v prehľade vo formulári P2. **Výstupy projektu** predstavujú práce, služby a tovary, ktoré boli financované počas realizácie aktivít projektu vyjadrené z finančného a vecného hľadiska. **Výsledok projektu (výstup programu)** predstavuje okamžitý efekt realizácie aktivít projektu (výstupy z aktivít), ktorý je k dispozícii pre cieľovú skupinu alebo predstavuje služby poskytnuté cieľovej skupine. **Dopad** predstavuje vyjadruje dlhodobý efekt intervencie na danú prioritnú oblasť alebo cieľovú skupinu, ktorý je mimo priamej a výlučnej kontroly subjektu zodpovedajúceho za realizáciu projektu.

Ukazovatele výstupu sú obvykle priradené k jednotlivým projektom. Označujú hmatateľné produkty, bezprostredne dosiahnuté realizáciou jednej alebo viacerých aktivít, vyjadrené v merateľných fyzických alebo peňažných jednotkách. Odrážajú skutočnosť, že niečo bolo vytvorené, vyprodukované, zriadené, zrealizované.

Ukazovatele výsledku vyjadrujú priamy hmatateľný efekt projektu na cieľovú skupinu projektu bezprostredne po ukončení realizácie projektu a merajú bezprostredný následok, ktorý bol vyvolaný výstupom (preto je medzi výstupom a výsledkom logická väzba).

Ukazovatele dopadu vyjadrujú dlhodobý efekt intervencie na územie a cieľovú skupinu, následky dosiahnutých výsledkov projektu, teda príspevok k riešeniu cieľov stanovených pre prioritnú oblasť, potrieb cieľovej skupiny alebo k odstraňovaniu prekážok či využívaniu potenciálu rozvoja územia (preto je medzi výsledkom a dopadom logická väzba). Z tohto hľadiska preto nemusí byť dosiahnutie strategického cieľa vyjadrené ukazovateľmi

dopadu, ale môže byť vyjadrené aj vhodnými ukazovateľmi výsledku. Pre oblasť hodnotenia dopadov pre PHSR obce Muráň boli ako východiskové hodnoty dopadových ukazovateľov stanovené dopadové ukazovatele na nulovej úrovni a hodnotenie dopadov sa uskutočňuje k termínu roku 2020.

Formulár P2 - Tabuľka ukazovateľov výstupov, výsledkov, dopadov

Typ ukazovateľa	Názov ukazovateľa	Definícia	Informačný zdroj	Merná jedn.	Vých. hodn.	Cieľová hodnota	
					2014	2017	2020
PRIORITNÁ OBLASŤ PO 01 SOCIÁLNA							
1.1.1 Domov dôchodcov - Zvýšenie kvality starostlivosti o dôchodcov v obci Muráň							
Hlavné - Core ukazovatele: - výstupu - výsledku - dopadu	Výstup	Realizačné náklady	ObÚ	euro	0	0	0
	Výsledok	Počet nových klientov a inovovaných služieb starostlivosti	ObÚ	počet	0	0	30
	Dopad	Zrealizované projekty pre sociálne znevýhodnené skupiny občanov	Databáza RegDat	počet	0	0	1
1.2.1 Výstavba nájomných bytov v obci							
Hlavné - Core ukazovatele: - výstupu - výsledku - dopadu	Výstup	Náklady na zrealizované stavebné práce	ObÚ	počet	0	0	200 000
	Výsledok	Počet novopostavených nájomných bytov vo vlastníctve obce	Štatistika	počet	0	0	10
	Dopad	Zrealizované projekty pre zlepšenie podmienok bývania	Databáza RegDat	počet	0	0	1
1.3.1 Podpora technického dobudovania a vybavenia materskej školy a základnej školy							
Hlavné - Core ukazovatele: - výstupu - výsledku - dopadu	Výstup	Náklady na zrealizované stavebné práce	ObÚ	euro	0	0	0
	Výsledok	Kapacita podporených materských škôl/dieťa	ObÚ	počet	150	200	200
	Dopad	Počet podporených zariadení školskej infraštruktúry	Štatistika	počet	0	0	1
1.4.1 Využitie nových foriem sociálnych inovácií pri zachovaní kultúrnej pamiatky Muránsky hrad							
Hlavné - Core ukazovatele: - výstupu - výsledku - dopadu	Výstup	Náklady na poskytnuté služby	ObÚ	euro	0	5 000	10 000
	Výsledok	Zvýšiť počet návštevníkov lokality hrad Muráň / rok	ObÚ	počet	0	75	150
	Dopad	Lokality so zlepšenými podmienkami pre rozvoj kultúry a cestovného ruchu	Štatistika	počet	0	0	1
1.4.2 Zóna oddychu: Revitalizácia verejných priestorov, WC a zastrešeného pódia							
Hlavné - Core ukazovatele: - výstupu	Výstup	Náklady na zrealizované stavebné práce	ObÚ	euro	0	25 000	50 000
	Výsledok	Počet návštevníkov počas roka	ObÚ	počet	0	500	4 000

- výsledku - dopadu	Dopad	Zrealizované projekty pre zlepšenie podmienok výchovy a vzdelávania	Štatistika	počet	0	0	1
1.4.3 Zóna oddychu: Obnova tenisového kurtu a vybudovanie lanovej dráhy							
Hlavné - Core ukazovatele: - výstupu - výsledku - dopadu	Výstup	Náklady na zrealizované stavebné práce	ObÚ	euro	0	0	0
	Výsledok	Zvýšenie počtu návštevníkov /rok	ObÚ	počet	0	5 000	10 000
	Dopad	Zrealizované projekty pre zlepšenie podmienok výchovy a vzdelávania	Štatistika	počet	0	0	1
1.4.4 Komunitné centrum – podpora komunitného centra							
Hlavné - Core ukazovatele: - výstupu - výsledku - dopadu	Výstup	Náklady na zrealizované stavebné práce	ObÚ	euro	0	0	0
	Výsledok	Zvýšenie počtu športových, kultúrnych a spoločenských podujatí	ObÚ	počet/rok	0	0	12
	Dopad	Zrealizované projekty pre zlepšenie podmienok v oblasti kultúry	Štatistika	počet	0	0	1
1.5.1 Zriadenie terénnych sociálnych služieb a sociálnej práce v teréne							
Hlavné - Core ukazovatele: - výstupu - výsledku - dopadu	Výstup	Náklady na poskytnuté služby	ObÚ	euro/rok	0	12 000	21 500
	Výsledok	Počet klientov	ObÚ	počet	0	200	400
	Dopad	Zrealizované projekty pre zlepšenie podmienok v oblasti sociálnych služieb MRK	Štatistika	počet	0	0	1
PRIORITNÁ OBLASŤ PO 02 EKONOMICKÁ							
2.2.1 Obnova a rekonštrukcia miestnych komunikácií v obci							
Hlavné - Core ukazovatele: - výstupu - výsledku - dopadu	Výstup	Náklady na zrealizované stavebné práce	ObÚ	euro	0	0	0
	Výsledok	Zrekonštruované a nové plochy	ObÚ	m ²	0	0	0
	Dopad	Zrealizované projekty technickej infraštruktúry	Štatistika	počet	0	5	6
2.4.1 Muránsky hrad - Podpora zachovania kultúrnej pamiatky							
Hlavné - Core ukazovatele: - výstupu - výsledku - dopadu	Výstup	Náklady na poskytnuté služby	ObÚ	euro	0	254 603	254 603
	Výsledok	Počet spracovaných štúdií a PD	ObÚ	ks	0	0	1
	Dopad	Realizované projekty zachovania kultúrneho dedičstva	Štatistika	počet	0	0	1
2.4.2 Podpora rozvoja cestovného ruchu na území obce (cykloturistika)							
Hlavné - Core ukazovatele: - výstupu - výsledku - dopadu	Výstup	Náklady na poskytnuté služby	ObÚ	euro	0	6 000	12 000
	Výsledok	Počet spracovaných štúdií a PD	ObÚ	ks	0	0	1
	Dopad	Pripravované projekty technickej infraštruktúry	Štatistika	počet	0	0	1

2.4.3 Obnovenie kultúrnych tradícií v obci Muráň (buchty)							
Hlavné - Core ukazovatele: - výstupu - výsledku - dopadu	Výstup	Náklady na poskytnuté služby	ObÚ	euro	0	0	3 000
	Výsledok	Počet spracovaných štúdií	ObÚ	ks	0	0	1
	Dopad	Lokality so zlepšenými podmienkami pre rozvoj kultúry a cestovného ruchu	Štatistika	počet	0	0	1
2.4.4 Rekonštrukcia kultúrnych pamiatok v obci Muráň							
Hlavné - Core ukazovatele: - výstupu - výsledku - dopadu	Výstup	Náklady na poskytnuté služby	ObÚ	euro	0	0	0
	Výsledok	Počet spracovaných štúdií	ObÚ	ks	0	0	1
	Dopad	Lokality so zlepšenými podmienkami pre rozvoj kultúry a cestovného ruchu	Štatistika	počet	0	0	1
2.5.1 Skvalitnenie verejných služieb poskytovaných podnikateľom a občanom							
Hlavné - Core ukazovatele: - výstupu - výsledku - dopadu	Výstup	Ročné náklady	ObÚ	euro/r ok	0	1 000	1 000
	Výsledok	Počet zavedených elektronických služieb, max. možnosť využitia je 138 služieb	ObÚ	počet	0	50	80
	Dopad	Počet poskytovaných elektronických služieb verejnej správy	Štatistika	počet	0	0	80
2.5.2 Rozšírenie a modernizácia kamerového systému obce							
Hlavné - Core ukazovatele: - výstupu - výsledku - dopadu	Výstup	Náklady na dodaný tovar s montážou	ObÚ	euro	0	0	10 000
	Výsledok	Počet nových monitorovaných miest	ObÚ	ks	0	0	4
	Dopad	Zníženie priestupkovej kriminality v meste	Štatistika	%	0	0	5
2.5.3 Zlepšenie regionálnej spolupráce pri rozvojových aktivitách							
Hlavné - Core ukazovatele: - výstupu - výsledku - dopadu	Výstup	Celkové náklady	ObÚ	euro	0	0	1 000
	Výsledok	Počet partnerov zapojených do podpory regionálneho rozvoja	ObÚ	počet	0	0	5
	Dopad	Partneri zapojení do podpory regionálneho rozvoja	ObÚ	počet	0	0	5
2.5.4 Aktualizácia Územnoplánovacej dokumentácie							
Hlavné - Core ukazovatele: - výstupu - výsledku - dopadu	Výstup	Náklady na poskytnuté služby	ObÚ	euro	0	15 000	15 000
	Výsledok	Počet aktualizovaných dokumentov	ObÚ	ks	0	1	1
	Dopad	Počet aktualizovaných rozvojových dokumentov	Štatistika	počet	0	0	1
PRIORITNÁ OBLASŤ PO 03 ENVIRONMENTÁLNA							
3.1.1 Zefektívnenie činnosti čistiarne odpadových vôd							
Hlavné - Core ukazovatele: - výstupu	Výstup	Náklady na zrealizované stavebné práce	ObÚ	euro	0	0	78 000
	Výsledok	Počet ČOV	Štatistika	Počet	0	0	1

- výsledku - dopadu	Dopad	Zrealizované projekty v oblasti budovania verejnej kanalizačnej siete	Databáza RegDat	Počet	0	0	1
3.2.1 Rozšírenie existujúceho separovaného zberu odpadov a úprava zložiek komunálnych odpadov v obci							
Hlavné - Core ukazovatele: - výstupu - výsledku - dopadu	Výstup	Náklady na obstaranie zariadení	ObÚ	euro	0	0	75 000
	Výsledok	Zvýšenie množstva vyseparovaných komunálnych odpadov t/rok	Štatistika	t/rok	0	0	19,5
	Dopad	Množstvo separovaného odpadu z celkového množstva	Databáza RegDat	%	2,0	0	5,0
3.3.1 Zníženie prašnosti miestnych komunikácií v obci Muráň							
Hlavné - Core ukazovatele: - výstupu - výsledku - dopadu	Výstup	Náklady na dodávku tovarov	ObÚ	euro	0	150 000	0
	Výsledok	Zníženie prašnosti	OÚ - ŽP	%	0	60,66	60,66
	Dopad	Zrealizované projekty zníženia znečistenia ovzdušia	Databáza RegDat	počet	0	0	1
3.3.2 Zníženie spotreby energie pri prevádzke verejných budov a zmena palivovej základne							
Hlavné - Core ukazovatele: - výstupu - výsledku - dopadu	Výstup	Náklady na zrealizované stavebné práce	ObÚ	euro	0	250 000	0
	Výsledok	Zníženie energetickej náročnosti budovy v %	ObÚ	%	0	63,46	63,46
	Dopad	Projekty energetickej efektívnosti	Databáza RegDat	počet	0	0	1
3.3.3 Podpora projektov a aktivít v oblasti ochrany prírody a krajiny, environmentálnej osvetu a kultúrneho dedičstva							
Hlavné - Core ukazovatele: - výstupu - výsledku - dopadu	Výstup	Náklady na zrealizované stavebné práce	ObÚ	euro	0	0	0
	Výsledok	Počet obyvateľov žijúcich v revitalizovanom prostredí	ObÚ	počet	0	0	1 000
	Dopad	Realizované projekty v oblasti ochrany prírody a krajiny	Štatistika	počet	0	0	1

Zdroj: vlastné spracovanie

ČASŤ 4. REALIZAČNÁ ČASŤ

Realizačná časť PHSR nadväzuje na programovú časť a je s ňou prepojená formulármi podrobnejšieho rozpracovania projektových zámerov (Formuláre P3) vo väzbe na akčný plán na roky n+2 (Formulár R6). Realizačná časť obsahuje najmä:

- Východiská a popis úloh jednotlivých partnerov pri realizácii PHSR,
- popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia,
- stručný popis komunikačnej stratégie PHSR k jednotlivým cieľovým skupinám,
- popis systému monitorovania a hodnotenia plnenia programu,
- akčný plán s výhľadom na roky 2015-2016 (vecný a časový harmonogram realizácie jednotlivých projektov).

4.1. Východiská a popis úloh jednotlivých partnerov pri realizácii

Legislatíva. Realizácia PHSR predpokladá zabezpečenie činností na úrovni programu a na úrovni projektov. Realizácia začína po vypracovaní a schválení PHSR v mestskom zastupiteľstve a zabezpečuje ju počas platnosti PHSR v zmysle platnej legislatívy o podpore regionálneho rozvoja samospráva (obec, mesto, VUC). Podľa par. 12 Zákona NR SR č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja: „Obec vo svojej pôsobnosti na účely podpory regionálneho rozvoja: ... b) **zabezpečuje a koordinuje vypracovanie a realizáciu programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce, pravidelne ho monitoruje a každoročne vyhodnocuje jeho plnenie, zabezpečuje súlad programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce s územnoplánovacou dokumentáciou, ak jej spracovanie vyžaduje osobitný predpis.**“

Iné. Obecny úrad Muráň má v oblasti prípravy a realizácie programu rozvoja dostatočné skúsenosti na programovej aj projektovej úrovni: z prípravy, realizácie a hodnotenia programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce (2007-2013), z prípravy a realizácie projektov financovaných zo štrukturálnych fondov v Programovom období 2007-2013, z prípravy a realizácie projektov financovaných z rôznych dotačných titulov v rokoch 2007-2013.

4.2. Popis postupov organizačného a inštitucionálneho zabezpečenia realizácie

Organizačné zabezpečenie. Realizácia programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce je činnosťou samosprávy a obec ju vykonáva **prostredníctvom svojich orgánov (obecné zastupiteľstvo, starosta)**. Samospráva jedenkrát ročne získa a spracuje pripomienky partnerov, úradu (ObÚ), poslancov a verejnosti, do leta v čase začiatku prípravy rozpočtu na ďalší rok. V pláne komunikácie (Formulár R5) je táto činnosť naplánovaná do termínu september príslušného roku, kedy bude predložené hodnotenie PHSR za predchádzajúci rok, aj jeho prípadná aktualizácia.

Obecné zastupiteľstvo. Najvyšším orgánom obce je **obecné zastupiteľstvo**. Vo vzťahu k realizácii PHSR zastupiteľstvo berie na vedomie návrh strategickej časti dokumentu, schvaľuje celý dokument PHSR a každoročne schvaľuje vyhodnotenie jeho plnenia. Zastupiteľstvo taktiež schvaľuje spolufinancovanie jednotlivých projektov financovaných z doplnkových zdrojov financovania a z prostriedkov rozpočtu obce. **Zastupiteľstvo v rámci**

hodnotenia PHSR schvaľuje každoročne hodnotiace a monitorovacie správy, rozhoduje o zmenách a aktualizácii programu. Zastupiteľstvo vo svojich uzneseniach týkajúcich sa hodnotenia PHSR v prípade nutnosti korekcií rozdeľuje jednotlivé priority programu a akčného plánu medzi existujúce komisie ObÚ, ktoré sa zaoberajú monitorovaním a hodnotením ich realizácie.

Starosta. Najvyšším výkonným orgánom obce a jeho predstaviteľom je **starosta obce**. Rozhoduje vo všetkých veciach správy obce, ktoré nie sú zákonom alebo štatútom vyhradené zastupiteľstvu. Vo vzťahu k realizácii PHSR starosta **riadi proces realizácie**, na programovej úrovni podpisuje uznesenie obecného zastupiteľstva o strategickej časti dokumentu, schválenie celého dokumentu, vykonáva uznesenia a zastupuje obec vo vzťahu k štátnym orgánom, k právnickým a fyzickým osobám (riadiace orgány jednotlivých operačných programov, dodávateľa, fondy a iné).

Inštitucionálne zabezpečenie. Inštitucionálne a administratívne zabezpečuje veci zastupiteľstva a starostu, ako aj orgánov zriadených obecným zastupiteľstvom **obecný úrad**. Okrem prípadov, kedy budú žiadateľmi/prijímateľmi projektov iné subjekty v plnom rozsahu zabezpečuje (vykonáva) administráciu a procesy komunikácie, hodnotenia, monitorovania.

Tab. 4 Zabezpečenie činností v realizácii PHSR na úrovni programu a projektu

Činnosť	ObZ	Starosta	Komisie ObZ	ObÚ	Externé prostredie
Príprava	Schvaľuje	Riadi	Hodnotí	Spolupracuje	Vykonáva
Financovanie	Schvaľuje	Riadi	Hodnotí	Vykonáva	
Implementácia	Schvaľuje	Riadi	Hodnotí	Spolupracuje	Vykonáva
Hodnotenie	Schvaľuje	Riadi		Vykonáva	
Monitoring	Schvaľuje	Riadi	Hodnotí	Vykonáva	
Kontrola	Schvaľuje	Riadi	Navrhne		

Zdroj: vlastné spracovanie

V podmienkach obce Muráň zabezpečuje výkon činností súvisiacich s realizáciou PHSR v rámci štruktúry **starosta obce**. Pre zabezpečenie a koordináciu činností projektového cyklu pre projekty financované z EŠIF **spolupracuje s externými subjektami** a takto je zabezpečený plynulý tok informácií a zabezpečenie činností potrebných pre realizáciu PHSR, ako aj činností v rámci projektového cyklu na úrovni jednotlivých projektov a procesov (príprava projektovej dokumentácie, príslušné povolenia, proces verejného obstarávania, dodávky služieb, tovarov a stavebných prác) a prípravu žiadostí o doplnkové zdroje financovania.

4.3. Stručný popis komunikačnej stratégie

Zabezpečenie realizácie PHSR je dosahované koordinovaným prístupom a spoluprácou so všetkými partnermi a aktérmi regionálneho rozvoja na území obce. Rôzne formy komunikácie budú súčasťou každého z pripravovaných a realizovaných projektov PHSR **v rámci informovanosti a publicity** (pri projektoch financovaných z EŠIF a dotačných titulov) alebo v rámci komunikácie zainteresovaných cieľových skupín pri príprave a realizácii jednotlivých projektov. Komunikačnú stratégiu obce Muráň vo vzťahu k PHSR nie je účelné vyčleniť z celkovej komunikačnej stratégie, ktorá sa uskutočňuje vo vzťahu **k jeho obyvateľom ako hlavnej cieľovej skupine**. Hlavným cieľom komunikačnej stratégie je komunikácia s občanmi a dosiahnutie stavu, aby bol každý občan o všetkých súvislostiach,

ktoré pre neho z PHSR a jeho realizácie vyplynú, informovaný včas, v dostatočnom rozsahu a primeranou formou. **Podstatný a hlavný nástroj komunikácie predstavuje webová stránka so sprievodnými komunikačnými kanálmi: úradná tabuľa, rozhlas, noviny.**

Komunikácia so strategickými sociálno-ekonomickými partnermi a organizáciami je obsahom jedného z projektov PHSR na roky 2014-2020 a bude prebiehať kontinuálne v rámci tohto projektu a nepotrebuje žiadne mimoriadne opatrenia. Komunikácia so zamestnancami je súčasťou ich bežnej činnosti a nepotrebuje žiadne mimoriadne opatrenia. Hlavným nástrojom komunikácie, ale aj hodnotenia, monitorovania a kontroly je „**Materiál na rokovanie obecného zastupiteľstva**“. Vstupné údaje pripravujú v dostatočnom predstihu zamestnanci obecného úradu, materiál má svojho predkladateľa (konkrétne zodpovednosť, odborná garancia), na príprave materiálu sa stanoviskami podieľajú komisie zastupiteľstva ako poradné orgány ObZ, rokujú o ňom poslanci zastupiteľstva, materiál je verejne prístupný a zastupiteľstvo je verejné (o zastupiteľstve je informované obyvateľstvo a organizácie všetkými informačnými kanálmi). Počas programového obdobia 2014-2020 je naplánovaných 10 aktivít na predloženie tohto typu materiálu do obecného zastupiteľstva: aktivity týkajúce sa samotného procesu informovanosti a schvaľovania dokumentu (1,2), aktivity týkajúce sa každoročného hodnotenia dokumentu PHSR (3,5,6,8,9), aktivity týkajúce sa schvaľovania nových akčných plánov PHSR a schvaľovania rozpočtov pre navrhované projektové zámery vrátane prípadných korekcií (4,7), jedna aktivita z celkového hodnotenia PHSR (10). Z hľadiska efektivity je navrhnuté spojenie aktivity týkajúcej sa hodnotenia a monitorovania PHSR za daný rok s návrhom nového akčného plánu.

Formulár R1 - Plán komunikácie, hodnotenia a monitoringu realizácie PHSR obce Muráň

P. č.	Časový rámec	Miesto	Cieľová skupina	Forma	Téma, ciele	Vstupné údaje	Výstupy
1.	12/2014	ObÚ	občania	Materiál na rokovanie ObZ	PHSR strategická časť	Návrh dokumentu	Uznesenie ObZ
2.	03/2015	ObÚ	občania	Materiál na rokovanie ObZ	PHSR	Návrh dokumentu	Uznesenie ObZ
3.	09/2016	ObÚ	občania	Materiál na rokovanie ObZ	Vyhodnotenie plnenia PHSR za rok 2015	Kontrola uznesenia 2015, Hodnotiaca správa PHSR	Monitorov. správa 01, Uznesenie ObZ
4.	09/2016	ObÚ	občania	Materiál na rokovanie ObZ	Akčný plán PHSR na roky 2017-2018	PHSR – Metodika vypracovania	Návrh akčného plánu
5.	09/2017	ObÚ	občania	Materiál na rokovanie ObZ	Vyhodnotenie plnenia PHSR za rok 2016	Kontrola uznesenia 2015, Hodnotiaca správa PHSR	Monitorov. správa 02, Uznesenie ObZ
6.	09/2018	ObÚ	občania	Materiál na rokovanie ObZ	Vyhodnotenie plnenia PHSR za rok 2017	Kontrola uznesenia 2016, Hodnotiaca správa PHSR	Monitorov. Správa 03, Uznesenie ObZ
7.	09/2018	ObÚ	občania	Materiál na rokovanie ObZ	Akčný plán PHSR na roky 2019-2020	PHSR – Metodika vypracovania	Návrh akčného plánu

8.	09/2019	ObÚ	občania	Materiál na rokovanie ObZ	Vyhodnotenie plnenia PHSR za rok 2018	Kontrola uznesenia 2017, Hodnotiaca správa PHSR	Monitorov. správa 04, Uznesenie ObZ
9.	09/2020	ObÚ	Občania	Materiál na rokovanie ObZ	Vyhodnotenie plnenia PHSR za rok 2019	Kontrola uznesenia 2018, Hodnotiaca správa PHSR	Monitorov. správa 05, Uznesenie ObZ
10.	09/2021	ObÚ	Občania	Materiál na rokovanie ObZ	Vyhodnotenie plnenia PHSR za roky 2014-2020	Kontrola uznesenia 2018, Hodnotiaca správa PHSR	Monitorov. správa 05, Uznesenie ObZ

Zdroj: vlastné spracovanie

ObÚ – Obecný úrad

ObZ – Obecné zastupiteľstvo

4.4. Systém monitorovania a hodnotenia

Monitorovanie. Proces monitorovania PHSR sa vykonáva systematicky a priebežne počas celého trvania PHSR až do ukončenie jeho platnosti a to na úrovni projektov. Základným prvkom monitorovania je **projekt**, na úrovni programu sa pripravuje súhrnná monitorovacia správa za príslušný rok. Vstupnými údajmi pre monitorovanie sú údaje z plánovaných a dosiahnutých ukazovateľov výstupu, výsledku a dopadu jednotlivých projektov (uvedené vo Formulári P2). Výstupom monitorovania je **monitorovacia správa za príslušný rok schválená v ObZ** (v prípade projektov financovaných z EŠIF aj monitorovacia správa schválená riadiacim orgánom v systéme ITMS). Za prípravu monitorovacej správy za projekt je zodpovedný starosta (v spolupráci s externou spoločnosťou, ak sú náklady na externý manažment oprávnenými nákladmi projektu). Výsledky monitorovania sú podkladom pre hodnotenie vykonávané na úrovni programu. Monitorovanie plnenia PHSR bude stálym procesom zameraným na sledovanie zmien prostredníctvom navrhnutých ukazovateľov, ktoré sa vzťahujú na jednotlivé projekty, ukazujú stav implementácie výstupov, výsledkov a dopadov a poukazujú na dosiahnutý vývoj vo vzťahu k akčnému plánu (Formulár R6) a financiám (Formulár F6). Cieľom monitorovania je získavanie informácií o skutočnom plnení opatrení na zmenu negatívneho vývoja, spôsobu realizácie, definovanie a prijatie korekčných opatrení. **Korekcie.** Samospráva jedenkrát ročne získa a spracuje pripomienky partnerov, úradu (ObÚ), poslancov a verejnosti, do leta v čase začiatku prípravy rozpočtu na ďalší rok. V pláne komunikácie (Formulár R5) je táto činnosť naplánovaná do termínu príslušného roku, kedy bude predložené hodnotenie PHSR za predchádzajúci rok, jeho prípadná aktualizácia, hodnotenie ukazovateľov vrátane korekcií v rámci pravidelného každoročného hodnotenia. V prípade nutnosti korekcií mimo rámec pravidelného každoročného hodnotenia PHSR budú na základe podnetu starostu či poslancov ObZ komisie obecného zastupiteľstva navrhovať a odporúčať opatrenia pre odstránenie nedostatkov a nezrovnalostí.

Hodnotenie. V súvislosti s uvedeným postupom sa bude proces hodnotenia vykonávať na úrovni programu (PHSR) systematicky a priebežne počas celého trvania programu až po predloženie správy z hodnotenia programu (2021). Proces hodnotenia sa vykonáva len na operatívnej úrovni (strategické hodnotenie nie je pre túto úroveň dokumentu povinné).

Operatívne hodnotenie sa zakladá na každoročnom hodnotení - vyhodnotenie PHSR bude prebiehať v zmysle platnej legislatívy o podpore regionálneho rozvoja každoročne hodnotiacou správou a monitorovacou správou, ktoré prejdú schvaľovacím procesom v obecnom zastupiteľstve (uvedené vo Formulári R1). Výstupom hodnotenia je **hodnotiaca správa za príslušný rok**, ktorá hodnotí pokrok k dosiahnutiu stanovených cieľov jednotlivých prioritných oblastí. Vstupnými údajmi pre prípravu tejto správy sú výsledky monitorovania - monitorovacie správy jednotlivých projektov realizovaných v rámci programu. Hodnotiace a monitorovacie správy PHSR sú podkladom pre rozhodnutia orgánov (ObZ, starosta) pri riadení realizácie programu s účelom dosiahnuť pokrok smerom k dosiahnutiu cieľov jednotlivých prioritných oblastí PHSR. Celkový plán hodnotenia je spracovaný vo Formulári R1 a R5.

Formulár R5 - Plán hodnotenia realizácie PHSR obce Muráň (len operatívne hodnotenie)

Typ hodnotenia	Vykonať prvýkrát	Dôvod vykonania/periodicita
Ad hoc hodnotenie celého PHSR	2016-2020	Každoročne v zmysle príslušných ustanovení Zákona NR SR 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja – forma viď Formulár R1.
Tematické hodnotenie časti PHSR	2016	Téma hodnotenia: ak bola téma identifikovaná ako riziková časť vo výročnej monitorovacej správe za predchádzajúci kalendárny rok.
Ad hoc mimoriadne hodnotenie		Pri značnom odklone od stanovených cieľov a/alebo zmene stanovených cieľov jednotlivých prioritných oblastí a/alebo zmene hodnôt ukazovateľov. Pri návrhu na revíziu PHSR.
Ad hoc hodnotenie celého PHSR	2017, 2020	Aktualizácia PHSR sa očakáva v zmysle Metodiky pre spracovanie PHSR každé 3-4 roky.
Ad hoc hodnotenie celého PHSR alebo jeho časti		Na základe rozhodnutia starostu v zmysle príslušných predpisov, na základe rozhodnutia kontrolného orgánu obce, na základe podnetu poslancov, na základe protokolu Národného kontrolného úradu SR, na základe Správy auditu.
Ad hoc hodnotenie celého PHSR alebo jeho časti	2020	Na základe rozhodnutia starostu o príprave Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja pre programové obdobie 2020-2027.

Zdroj: vlastné spracovanie

4.5. Akčný plán na obdobie dvoch nasledujúcich rokov

Súčasťou realizačnej časti PHSR je aj akčný plán spracovaný na obdobie dvoch rokov (n+2), v prípade obce Muráň sú to roky 2015-2016 (Formulár R6). Akčný plán je spracovaný podľa jednotlivých prioritných oblastí a obsahuje všetky projekty všetkých opatrení. Neaktívne projekty sú označené skratkou N/A, kvôli celkovému prehľadu však boli ponechané v prehľade.

Formulár R6 - Akčný plán na roky 2015-2016

Akčný plán pre prioritnú oblasť PO 01 Sociálna oblasť 2015-2016

Projekt	Termín	Zodpovedný	Zdroj financovania
1.1.1 Domov dôchodcov - Zvýšenie kvality starostlivosti o dôchodcov v obci Muráň	N/A	N/A	N/A
1.2.1 Výstavba nájomných bytov v obci	N/A	N/A	N/A
1.3.1. Podpora technického dobudovania a vybavenia materskej školy a základnej školy	2015	Starosta*	Regionálny operačný program
1.4.1 Využitie nových foriem sociálnych inovácií pri zachovaní kultúrnej pamiatky Muránsky hrad	N/A	N/A	N/A
1.4.2 Zóna oddychu: Revitalizácia verejných priestorov, WC a zastrešeného pódia	N/A	N/A	N/A
1.4.3 Zóna oddychu: Obnova tenisového kurtu a vybudovanie lanovej dráhy	N/A	N/A	N/A
1.4.4 Komunitné centrum – podpora komunitného centra	2015	Starosta*	Regionálny operačný program
1.5.1. Zriadenie terénnych sociálnych služieb a sociálnej práce v teréne	N/A	N/A	N/A

Formulár R6 - Akčný plán na roky 2015-2016 (pokračovanie)

Akčný plán pre prioritnú oblasť PO 01 Ekonomická oblasť 2015-2016

Projekt	Termín	Zodpovedný	Zdroj financovania
2.2.1 Obnova a rekonštrukcia miestnych komunikácií	N/A	N/A	N/A
2.4.1 Muránsky hrad - Podpora zachovania kultúrnej pamiatky	2015	Starosta*	Regionálny operačný program
2.4.2 Podpora rozvoja cestovného ruchu na území obce-cykloturistika	2016	Starosta*	Dotačný titul
2.4.3 Využitie kultúrnych tradícií v obci Muráň (buchty)	N/A	N/A	N/A
2.4.4 Rekonštrukcia kultúrnych pamiatok v obci	N/A	N/A	N/A
2.5.1 Skvalitnenie verejných služieb poskytovaných občanom a podnikateľom v obci	N/A	N/A	N/A
2.5.2 Rozšírenie a modernizácia kamerového systému obce	N/A	N/A	N/A
2.5.3 Zlepšenie regionálnej spolupráce pri rozvojových aktivitách	2015-2020	Starosta*	Iné doplnkové zdroje**
2.5.4 Aktualizácia územno-plánovacej dokumentácie	N/A	N/A	N/A

Formulár R6 - Akčný plán na roky 2015-2016 (pokračovanie)

Akčný plán pre prioritnú oblasť PO 01 Ekonomická oblasť 2015-2016

Projekt	Termín	Zodpovedný	Zdroj financovania
3.1.1 Zefektívnenie činnosti čistiarne odpadových vôd	2015	Starosta*	Envirofond
3.2.1 Rozšírenie existujúceho separovaného zberu odpadov a úprava zložiek komunálnych odpadov v obci			
3.3.1 Zníženie prašnosti miestnych komunikácií v obci Muráň (multifukčné vozidlo)	2015-2016	Starosta*	Envirofond**
3.3.2 Zníženie spotreby energie pri prevádzke verejných budov a zmena palivovej základne	2015-2016	Starosta*	Envirofond** OP Kvalita životného prostredia
3.3.3 Podpora projektov a aktivít v oblasti ochrany prírody a krajiny, environmentálnej osvetu a kultúrneho dedičstva	2015-2016	Starosta*	Iné doplnkové zdroje**

* starosta (podľa matice zodpovednosti aj firmy z externého prostredia)

** v závislosti od získania finančných prostriedkov

Zdroj: vlastné spracovanie

ČASŤ 5. FINANČNÁ ČASŤ

Finančná časť PHSR nadväzuje na predchádzajúce časti PHSR a obsahuje finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení. Táto časť obsahuje:

- identifikáciu možných zdrojov financovania zabezpečenia realizácie PHSR a indikatívny finančný plán na celú realizáciu PHSR,
- model viac zdrojového financovania na úrovni jednotlivých projektov,
- systém hodnotenia pre výber projektov,

Pri tvorbe finančnej časti PHSR postupoval realizačný team v zmysle Metodiky pre spracovanie PHSR:

1. Riadiaci tím zabezpečil spracovanie finančnej časti vo forme Finančného rámca pre realizáciu PHSR (Formulár č. F 6 - Finančný rámec pre realizáciu PHSR) a indikatívny finančný plán PHSR (Formulár č. F 5 - Indikatívny rozpočet – sumarizácia).

2. Externý dodávateľ vypracoval návrhy hodnotenia projektov pre zaraďovanie do priorít v súlade s finančno-ekonomickými možnosťami

3. Návrh finančnej časti sa prerokoval v pracovných skupinách.

4. Schválený indikatívny rozpočet sa postupne zapracoval do programového rozpočtu samosprávy a ďalších záväzných dokumentov.

5. Riadiaci tím zabezpečil rozpracovanie Indikatívneho finančného plánu do akčného plánu.

5.1. Indikatívny finančný plán na celú realizáciu PHSR

Identifikácia možných zdrojov financovania. Zdroje financovania realizácie PHSR sa členia v závislosti od dostupnosti na dve základné kategórie:

I. Riadne zdroje finančného zabezpečenia

I.A. Verejné zdroje

- a) štátny rozpočet vrátane finančných prostriedkov z rozpočtových kapitol ministerstiev (dotačné tituly jednotlivých rozpočtových kapitol ministerstiev, príp. Úradu Vlády SR),
- b) štátny účelové fondy (Envirofond, Štátny fond rozvoja bývania, Recyklačný fond),
- c) rozpočet vyšších územných celkov (VÚC Banská Bystrica),
- d) rozpočet obcí a miest (vlastné zdroje),

I.B Iné zdroje

- e) prostriedky fyzických osôb,
- f) prostriedky právnických osôb,
- g) úvery,
- h) príspevky medzinárodných organizácií,
- i) prostriedky vyplývajúce z medzinárodných zmlúv o poskytnutí grantu uzatvorených medzi Slovenskou republikou a inými štátmi (Nórsky finančný mechanizmus, bilaterálne dohody, Švajčiarsky finančný mechanizmus)
- j) iné prostriedkov, ak to ustanoví osobitný predpis.

II. Doplnkové zdroje finančného zabezpečenia

- k) finančné prostriedky z Európskej únie, v programovom období 2014-2020 tzv. európske štrukturálne a investičné fondy (EŠIF), určené hospodársky zaostalým regiónom (ktoré podľa ukazovateľov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja vykazujú nižšiu úroveň

rozvoja, ako je priemerná úroveň Európskej únie) a regiónom s nepriaznivou štruktúrou zamestnanosti a podnikateľského prostredia. Priradenie jednotlivých projektových zámerov k programovej štruktúre (EŠIF) je indikatívne a bude sa upresňovať po schválení jednotlivých operačných programov v akčných plánoch.

Tab. 5 Indikatívny prehľad možných zdrojov finančného zabezpečenia realizácie projektov PHSR

P. č.	Číslo projektu	I. Riadne zdroje financovania	II. Doplnkové zdroje financovania (EŠIF)		
			Operačný program	Prioritná os	Špecifický cieľ
1.	1.1.1	Rozpočet obce*	OP Ľudské zdroje	PO 3 Sociálne začleňovanie	3.1.1 Zvýšenie účasti najviac znevýhodnených a ohrozených osôb v spoločnosti 3.1.2 Prevencia a eliminácia všetkých foriem diskriminácie 3.2.1 Prechod z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť 3.2.2 Zlepšenie dostupnosti ku kvalitnej zdravotnej starostlivosti prostredníctvom štandardizácie klinických postupov a postupov pre výkon prevencie
2.	1.2.1	Iné zdroje - Účelové fondy (ŠFRB SR)	N/A	N/A	N/A
3.	1.3.1	Rozpočet obce	N/A	N/A	Prebiehajúci projekt.
4.	1.4.1	Iné zdroje - Nórsky finančný mechanizmus	IROP**	PO3	IROP3 - iba za podmienky vytvorenia kreatívneho centra za účelom rozvoja kultúrneho a kreatívneho priemyslu
5.	1.4.2	Rozpočet obce	N/A	N/A	N/A
6.	1.4.3	Rozpočet obce	IROP	PO4 Zlepšenie kvality života v regiónoch s dôrazom na životné prostredie	4.3.2 Regenerácia a využitie nevyužívaných objektov a areálov (brownfields) s cieľom zlepšenia kvality života obyvateľov v mestách a mestských oblastiach
7.	1.4.4	Rozpočet obce*	N/A	N/A	Prebiehajúci projekt. Podpora aktivít pre rozvoj riadený komunitou.
8.	1.5.1	Rozpočet obce*	OP Ľudské zdroje	PO 3 Sociálne začleňovanie	Prebiehajúci projekt. 3.2.1 Prechod z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť

9.	2.2.1	Rozpočet obce	N/A	N/A	N/A
10.	2.4.1	Rozpočet obce* Iné zdroje	IROP**	PO3	Prebiehajúci projekt. IROP3 - iba za podmienky vytvorenia kreatívneho centra za účelom rozvoja kultúrneho a kreatívneho priemyslu
11.	2.4.2	Rozpočet obce*	IROP	PO1 Bezpečná a ekologická doprava v regiónoch	1.2.2 Zvýšenie atraktivity a prepravnej kapacity nemotorovej dopravy (predovšetkým cyklistickej dopravy) na celkovom počte prepravených osôb
12.	2.4.3	Iné zdroje	IROP**	PO3	IROP3 - iba za podmienky vytvorenia kreatívneho centra za účelom rozvoja kultúrneho a kreatívneho priemyslu
13.	2.4.4	Rozpočet obce	IROP**	PO3	IROP3 - iba za podmienky vytvorenia kreatívneho centra za účelom rozvoja kultúrneho a kreatívneho priemyslu
14.	2.5.1	Rozpočet obce*	OP Efektívna verejná správa	PO1 Posilňovanie inštitucionálnych kapacít a efektívnosti VS	1.1 Skvalitnenie systémov a optimalizácia procesov s orientáciou na občanov a podnikateľov 1.2 Modernizácia RLZ a zvyšovanie kompetencií zamestnancov
15.	2.5.2	Štátny rozpočet (Rada vlády SR pre prevenciu kriminality)	N/A	N/A	N/A
16.	2.5.3	Rozpočet obce	N/A	N/A	N/A
17.	2.5.4	Rozpočet obce	N/A	N/A	N/A
18.	3.1.1	Rozpočet obce*	N/A	N/A	Prebiehajúci projekt.
19.	3.2.1	Rozpočet obce*	OP Kvalita životného prostredia	PO1 Udržateľné využívanie prírodných zdrojov prostredn. rozvoja	Zabezpečiť nakladanie s odpadmi v súlade s hierarchiou odpadového hospodárstva a za účelom plnenia požiadaviek environmentálneho acquis - Príprava na opätovné použitie a zhodnocovanie so zameraním na recykláciu nie nebezpečných odpadov vrátane

				environment. infraštruktúry	podpory systémov triedeného zberu komunálnych odpadov a podpory predchádzania vzniku biologicky rozložiteľných komunálnych odpadov
20.	3.3.1	Envirofond Rozpočet obce*	N/A	N/A	N/A
21.	3.3.2	Rozpočet obce*	OP KŽP	PO4 Energeticky efektívne nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch	Zníženie spotreby energie pri prevádzke verejných budov nad rámec minimálnych požiadaviek - Zníženie energetickej náročnosti verejných budov
22.	3.3.3	Rozpočet obce	N/A	N/A	N/A

Rozpočet obce* – pri využití doplnkových zdrojov financovania časť na kofinancovanie projektov

IROP** – v prípade investičnej realizácie

5.2. Model viaczdrojového financovania jednotlivých projektov

Model viaczdrojového financovania. Financovanie PHSR bude viaczdrojové, štruktúra zdrojov financovania bude závisieť od aktuálnej finančnej situácie obce a od spoločensko-ekonomických podmienok. Financovanie sa bude opierať o rozpočet obce, finančné zdroje partnerov, zdroje EÚ, bankové úvery, súkromné a ďalšie zdroje. Pri získavaní zdrojov pre financovanie PHSR sa bude využívať metóda aktívneho vyhľadávania finančných zdrojov (fundraisingu). Finančné vyčíslenie jednotlivých projektových zámerov PHSR je stanovené kvalifikovaným odhadom, prípadne na základe ocenených výkazov-výmer stavebných rozpočtov, konečné rozpočty budú súčasťou žiadostí o nenávratný finančný príspevok (NFP, v prípade doplnkových zdrojov financovania) alebo žiadostí o dotácie. Pri schvaľovaní financovania jednotlivých opatrení sa bude prihliadať na ich dôležitosť a dopad na hospodársky a sociálny rozvoj obce podľa hodnotiaceho systému predstaveného v časti 5.3. tohto dokumentu.

Formulár F3 - Model viaczdrojového financovania PHSR obce Muráň – intervenčná matica

Viaczdrojové financovanie							
Číslo projektu	Celkové náklady	Verejné zdroje					Iné zdroje
		Štátny rozpočet	Doplnkové zdroje (EŠIF)	VÚC	Rozpočet obce	Iné	
Oblasť I.	850 290						
1.1.1	10 000		9 500		500		
1.2.1	10 000		9 500		500		
1.3.1	431 000		409 450		21 550		
1.4.1	10 000				10 000		
1.4.2	2 000				2 000		

1.4.3	12 000				5 000	5 000	2 000
1.4.4	275 290		261 525		13 764		
1.5.1	100 000		95 000		5 000		
Oblasť II.	3 353 603						
2.2.1	1 000 000	100 000	500 000	50 000	50 000	100 000	200 000
2.4.1	254 603		24 1873		12 730		
	2 000 000	100 000	1 500 000	50 000	50 000	200 000	100 000
2.4.2	12 000		11 400		600		
2.4.3	3 000				3 000		
2.4.4	9 000				9 000		
2.5.1	30 000		28 500		1 500		
2.5.2	20 000	19 000			1 000		
2.5.3	10 000	5 000		2000	3 000		
2.5.4	15 000				15 000		
Oblasť III.	903 000						
3.1.1	78 000		74 100		3 900		
3.2.1	75 000		71 250		3 750		
3.3.1	150 000				7 500	142 500	
3.3.2	500 000		475 000		25 000		
3.3.3	100 000	10 000	50 000	10 000	10 000	10000	10 000
SPOLU	5 106 893	234 000	3 737 098	112 000	254295	457 500	312 000

Zdroj: vlastné spracovanie

Formulár F5 – Indikatívny rozpočet - sumarizácia

Prioritné oblasti	Rok (v tis. eur)										
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	SPOLU
I. Sociálna politika – oblasť	302	417,29	23	56	46	6	0	0	0	0	850,290
II. Hospodárska politika – oblasť	102	281,603	222	217	1264	717	300	150	0	0	3353,603
III. Environmentálna politika – oblasť	160	138	135	65	115	110	110	60	10	0	903,000
SPOLU	564	836,893	380	338	1425	833	410	210	110	0	5106,893

Zdroj: vlastné spracovanie

5.3. Systém hodnotenia a zaradovania projektov do financovania

Systém hodnotenia a zaradovania projektov do financovania. Pri schvaľovaní financovania jednotlivých projektov PHSR sa bude prihliadať na ich dôležitosť a dopad na hospodársky a sociálny rozvoj obce. Jednotlivé projekty sú rozdelené do štyroch kategórií podľa prioritizácie.

Najvyššiu prioritu majú projekty, ktoré vyplývajú priamo z legislatívy (národnej, aproximačnej), projekty v realizácii a projekty riešiace havarijnú alebo mimoriadnu situáciu. Do druhej kategórie (vysoká priorita) sú zaradené projekty s oporou vo všeobecnom záväznom nariadení, koncepčných materiáloch a investičné projekty s ukončenou prípravnou fázou (právoplatné stavebné povolenie a ukončené verejné obstarávanie). Do tejto (druhej)

sú zaradené aj projekty modelov spolupráce verejno-súkromného partnerstva napr. pri bytovej výstavbe.

Tretiu kategóriu (stredná priorita) majú projekty, ktoré majú možnosť uchádzať sa o doplnkové zdroje financovania (majú oporu v programovej štruktúre operačných programov a prioritných osí EŠIF). V kategórii „nízka priorita“ sa nachádzajú projekty zadefinované ako zámery bez ukončenej prípravnej fázy: bez pripravenej projektovej dokumentácie a stavebného povolenia. V prípade neinvestičných projektov sú tu zaradené projekty, ktoré vyplývajú z prebiehajúcich aktivít vyššieho rádu (ZMOS, regionálne aktivity).

Formulár F2 - Hodnotiaca tabuľka pre výber projektov (upravený)

Kategória priority	Charakteristika	Hodnotiace kritérium - Opis podmienok pre zaradenie do priority	Hodnotenie projektov
1	Najvyššia	a) Projekty vyplývajúce zo zákona a/alebo z podmienok aproximácie práva Európskej únie, b) Projekty v realizácii c) Projekty riešiace havarijnú alebo mimoriadnu situáciu. Splnená jedna z podmienok	1.3.1.,1.4.4.,2.4.1.,3.1.1., 2.5.4.
2	Vysoká	a) Projekty vyplývajúce a podporené v rámci VZN a/alebo koncepciou v danej oblasti, b) Projekty s právoplatným stavebným povolením a ukončeným verejným obstarávaním (investičné), c) Projekty verejno-súkromného partnerstva, v ktorých prípravnú a realizačnú fázu zabezpečuje investor. Splnená jedna z podmienok.	3.2.1.,2.5.2.,3.3.1.,2.2.1., 2.5.3.
3	Stredná	Projekty, ktoré majú možnosť uchádzať sa o cudzie a doplnkové zdroje financovania (investičné, neinvestičné).	1.1.1., 2.4.2.,2.4.4., 2.5.1., 3.3.2., 3.3.3.
4	Nízka	a) Projekty zadefinované ako zámery bez projektovej dokumentácie/stavebného povolenia (investičné). b) Projekty vyplývajúce z pripravovaných / prebiehajúcich aktivít a projektov vyššieho rádu.	1.2.1., 1.4.1., 1.4.2., 1.4.3., 1.5.1., 2.4.3.

Zdroj: vlastné spracovanie